

Βρυξέλλες, 15.6.2020
COM(2020) 236 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

για τα εμπόδια στο εμπόριο και στις επενδύσεις

1η Ιανουαρίου 2019 - 31η Δεκεμβρίου 2019

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η 10η έκδοση της έκθεσης για τα εμπόδια στο εμπόριο και στις επενδύσεις αναλύει τα νέα εμπόδια που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις της ΕΕ το 2019 και τα εμπόδια που ήρθαν για τις εταιρείες μας το ίδιο αυτό έτος χάρη στην εταιρική σχέση της ΕΕ για την πρόσβαση στην αγορά, στην οποία συμμετέχουν η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και οι επιχειρήσεις της ΕΕ¹. Η εν λόγω εταιρική σχέση συνίσταται στον εντοπισμό των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις της ΕΕ σε τρίτες χώρες, στη χάραξη κοινής στρατηγικής για την άρση τους και στην υλοποίηση αυτής της στρατηγικής.

Η Επιτροπή, για να αντιμετωπίσει την άνοδο του προστατευτισμού, κατέστησε την επιβολή — μαζί με τη μεγαλύτερη έμφαση στην εφαρμογή των εμπορικών συμφωνιών — ύψιστη προτεραιότητα. Όσον αφορά την παραδοσιακή συνιστώσα της πρόσβασης στην αγορά, ενισχύσαμε το έργο μας βελτιώνοντας τον συντονισμό μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των ενδιαφερόμενων μερών και διά της ευφύστερης ιεράρχησης των εμποδίων. Είναι σημαντικό ότι η Επιτροπή ενίσχυσε επίσης τις επικοινωνιακές της προσπάθειες να εξηγήσει, ιδίως στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εταιρική σχέση για την πρόσβαση στην αγορά προκειμένου να άρουν τα διάφορα εμπόδια που αντιμετωπίζουν. Στην προσπάθεια αυτή έχει συμβάλει και η πρωτοβουλία «Ημέρες πρόσβασης στις αγορές», στο πλαίσιο της οποίας διοργανώθηκαν το 2019 εκδηλώσεις που απευθύνονταν σε επιχειρήσεις, στις Κάτω Χώρες, τη Λιθουανία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία και τη Λετονία.

Από το 2016 κάθε χρόνο η έκθεση βελτιώνεται. Η φετινή έκδοση διαθέτει το πλεονέκτημα της πολύ πιο λεπτομερούς ανάλυσης του είδους των εμποδίων που δημιουργούν τα περισσότερα προβλήματα στις επιχειρήσεις μας, ενώ επικεντρώνεται ειδικά στον τομέα που παρουσίασε τα καλύτερα αποτελέσματα, δηλ. τα γεωργικά προϊόντα διατροφής.

Όπως και στην έκθεση του περασμένου έτους, αναλύουμε πρώτα το σύνολο των 438 ενεργών² εμπορικών και επενδυτικών εμποδίων, ανά χώρα και ανά είδος εμποδίου, όπως αναφέρθηκαν στην Επιτροπή και καταχωρίστηκαν στη βάση δεδομένων της ΕΕ για την πρόσβαση στην αγορά (MADB)³.

¹ Η εταιρική σχέση για την πρόσβαση στην αγορά (MAP) εγκαθιδρύθηκε το 2007 για την εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και των επιχειρήσεων της ΕΕ τόσο στις Βρυξέλλες όσο και σε τρίτες χώρες. Οι εργασίες της διεξάγονται με μηνιαίες συνεδριάσεις της συμβουλευτικής επιτροπής για την πρόσβαση στην αγορά (MAAC) και των τομεακών ομάδων εργασίας για την πρόσβαση στην αγορά (MAWG), στις Βρυξέλλες, και με τακτικές συνεδριάσεις των ομάδων για την πρόσβαση στην αγορά (MAT) ή συνεδριάσεις των εμπορικών συμβούλων σε τρίτες χώρες.

² «Ενεργά» εμπόδια είναι τα εμπόδια που παρακολουθούνται ενεργά στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την πρόσβαση στην αγορά (σε αντίθεση με τα αρθρέντα εμπόδια που καθίστανται ανενεργά μετά την άρση τους).

³ Η βάση δεδομένων για την πρόσβαση στην αγορά, που λειτουργούσε κατά το υπό εξέταση χρονικό διάστημα (1η Ιανουαρίου – 31η Δεκεμβρίου 2019) και η οποία αντικαθίσταται πλέον από τη βελτιωμένη **δικτυακή πύλη για την πρόσβαση στις αγορές**, παρέχει πληροφορίες στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν εξαγωγές από την ΕΕ σχετικά με τους όρους εισαγωγών σε αγορές τρίτων χωρών. Σ' αυτές περιλαμβάνονται πληροφορίες όχι μόνο σχετικά με τα εμπόδια στο εμπόριο, αλλά και με τους δασμούς και τους κανόνες καταγωγής, τις διαδικασίες και διατυπώσεις για τις εισαγωγές σε τρίτες χώρες, τα μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (ΥΦΠ), στατιστικά στοιχεία, καθώς και όσον αφορά ειδικές υπηρεσίες εξαγωγών που παρέχονται στις ΜΜΕ.

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε λεπτομερή ανάλυση των 43 νέων εμποδίων που αναφέρθηκαν το 2019, όπου περιγράφονται συγκεκριμένες τάσεις σε διάφορες χώρες και τομείς και αξιολογούνται οι εμπορικές ροές που δυνητικά επηρεάζονται.

Η επόμενη ενότητα προσδιορίζει τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την αντιμετώπιση των 40 εμποδίων που ήρθαν επιτυχώς το 2019 και παρέχει επισκόπηση ανά χώρα, είδος μέτρου και τομέα. Στη φετινή έκδοση δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, καθώς διευκρινίζεται ο τρόπος με τον οποίο οι στοχευμένες προσπάθειες έχουν συμβάλει στην εξάλειψη ορισμένων από τα κατά τα άλλα αρκετά πολυάριθμα εμπορικά εμπόδια στις εν λόγω χώρες.

Η επόμενη ενότητα περιλαμβάνει πιο λεπτομερή ανάλυση ορισμένων από τα αρθρέντα εμπόδια με τις μεγαλύτερες επιπτώσεις και πραγματεύεται τα οικονομικά οφέλη που έχει παραγάγει η εταιρική σχέση μας για την πρόσβαση στην αγορά το 2019 χρησιμοποιώντας οικονομικά μοντέλα.

Τέλος, μία ενότητα είναι ειδικά αφιερωμένη στη σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς εξακολουθούμε να καταβάλλουμε προσπάθειες για την άρση των σημαντικών εμποδίων που προέκυψαν στην εν λόγω δικαιοδοσία.

Σε ολόκληρη την έκθεση, επικεντρώσαμε την προσοχή μας όχι μόνο στους εταίρους με τον μεγαλύτερο αριθμό νέων και αρθρέντων εμποδίων, αλλά δώσαμε και έμφαση στα εμπόδια με τις μεγαλύτερες επιπτώσεις στις εμπορικές ροές από εξαγωγείς της ΕΕ, αναδεικνύοντας έτσι τη σπουδαιότητά τους.

Πλαίσιο 1 – Μεθοδολογικό σημείωμα για τον κατάλογο των εμποδίων

Η προσέγγισή μας, η οποία στηρίζεται στα ενδιαφερόμενα μέρη, συνεπάγεται ότι η έκθεσή μας επικεντρώνεται αποκλειστικά σε εμπόδια που έχουν επισημανθεί από τις επιχειρήσεις μας. Η έκθεση επικεντρώνεται στα εμπορικά εμπόδια που αντιμετώπισαν οι εταιρείες της ΕΕ σε τρίτες χώρες, στις σχετικές τάσεις, καθώς και στα μέτρα που λήφθηκαν για την άρση τους στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την πρόσβαση στην αγορά. Ενώ η βάση δεδομένων και η παρούσα έκθεση δεν προδικάζουν τη νομιμότητα ή μη των καταγεγραμμένων μέτρων, αυτά τα εμπόδια έχουν προσδιοριστεί ως προβληματικά για τις εταιρείες της ΕΕ και έχει δοθεί προτεραιότητα στην ανάλυση περαιτέρω δράσης στο πλαίσιο του έργου μας για την πρόσβαση στην αγορά, καθώς ενδέχεται να είναι δυσανάλογα, να εισάγουν διακρίσεις ή να περιορίζουν με άλλον τρόπο το εμπόριο.

Ο αναγνώστης θα διαπιστώσει διάφορα σημαντικά θέματα που διατρέχουν την έκθεση σε όλη την έκτασή της. Πρώτον, η συνεχιζόμενη αύξηση του αριθμού των εμποδίων, ο πολλαπλασιασμός των ειδών των εμποδίων και η αυξανόμενη δυσκολία άρσης πολλών εξ αυτών υποδεικνύουν τη διαμόρφωση νέου προτύπου, στο πλαίσιο του οποίου ο προστατευτισμός αποκτά βαθιές ρίζες στις δομικές εμπορικές σχέσεις μας. Δεύτερον, τα εμπόδια επηρεάζουν ολόένα και περισσότερο τομείς που συνδέονται με την τεχνολογική αυτοδυναμία και τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ. Τρίτον, διαπιστώνουμε ότι η αντιμετώπιση των εμποδίων στον βιομηχανικό τομέα και τον τομέα των υπηρεσιών καθίσταται όλο και πιο δύσκολη. Τέταρτον, παρατηρείται εξάπλωση μέτρων προστατευτισμού σε συγκεκριμένες περιοχές.

Τα παραπάνω απαιτούν μια ριζικά νέα προσέγγιση για την υπεράσπιση των εμπορικών συμφερόντων της ΕΕ, η οποία αποτελεί μία από τις κύριες προτεραιότητες της Επιτροπής υπό την κ. von der Leyen.

I. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Στο τέλος του 2019 υπήρχαν 438 ενεργά εμπορικά και επενδυτικά εμπόδια σε 58 τρίτες χώρες⁴ καταχωρισμένα στη βάση δεδομένων της ΕΕ για την πρόσβαση στην αγορά⁵. Αυτός ο αριθμός-ρεκόρ, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη διάρκεια ορισμένων εμποδίων, αποτελεί ένδειξη όχι μόνο αυξανόμενου προστατευτισμού αλλά και του γεγονότος ότι ο προστατευτισμός καθίσταται δομικό στοιχείο των εμπορικών σχέσεών μας με πολλούς εταίρους.

A. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΡΙΤΗ ΧΩΡΑ

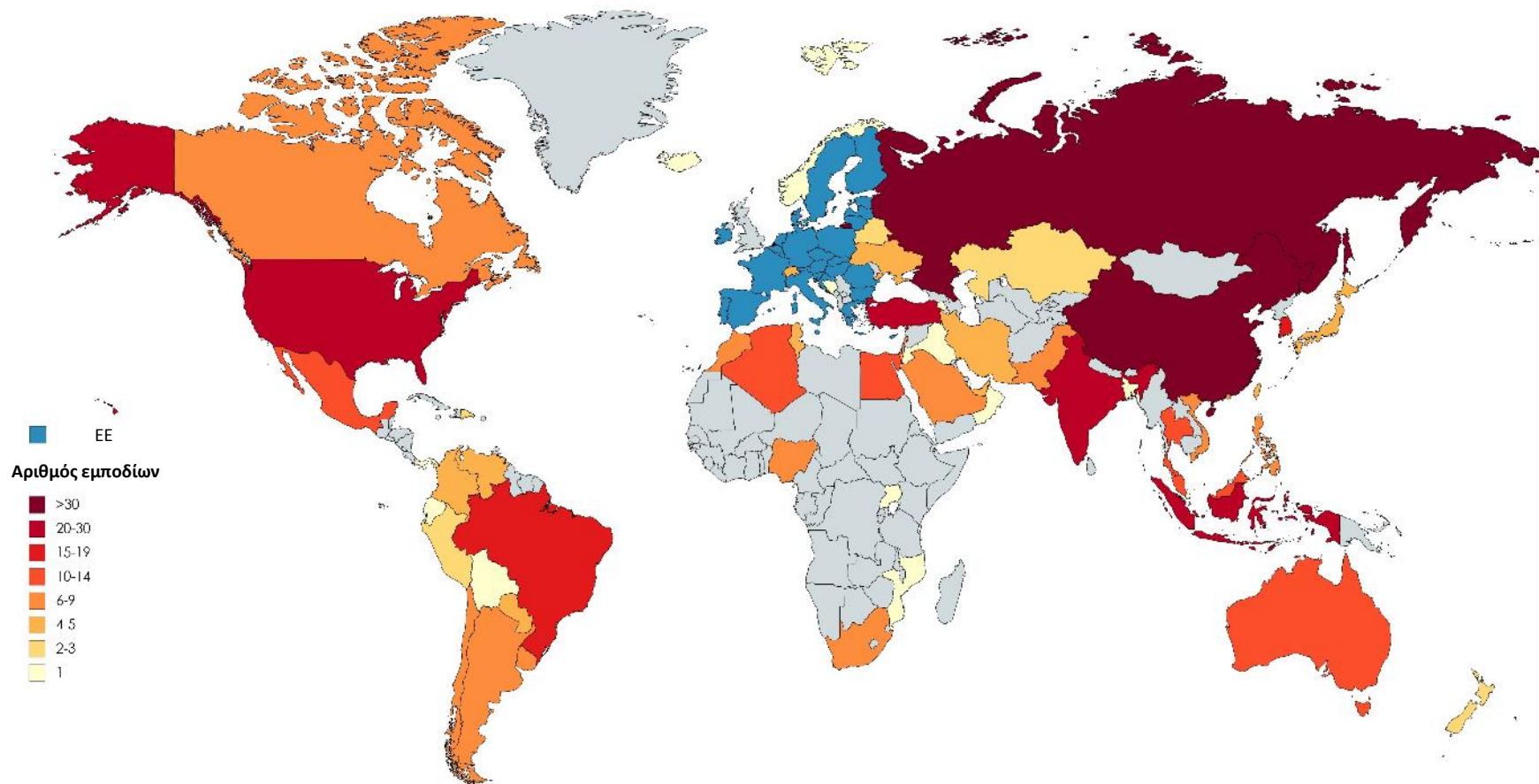
Σε σύγκριση με το 2018, δεν υπήρξε μεταβολή στις πέντε πρώτες χώρες με τον μεγαλύτερο αριθμό εμποδίων. Η Κίνα παραμένει η χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό καταγεγραμμένων εμποδίων, με 38 εμπόδια που παρεμποδίζουν τις εξαγωγικές και επενδυτικές ευκαιρίες της ΕΕ. Η Ρωσία βρίσκεται στη δεύτερη θέση με 31 ενεργά εμπόδια και ακολουθούν η Ινδονησία με 25 και οι Ηνωμένες Πολιτείες με 24 εμπόδια. Η Ινδία και η Τουρκία μοιράζονται την πέμπτη θέση, με 23 αναφερθέντα μέτρα.

Άλλες τρίτες χώρες με δέκα ή περισσότερα ενεργά εμπόδια για το εμπόριο είναι η Βραζιλία (19), η Νότια Κορέα (19), η Αυστραλία (14), η Αλγερία (12), η Ταϊλάνδη (12), το Μεξικό (11), η Αίγυπτος (10) και η Μαλαισία (10). Το σχήμα 1 παρέχει μια πιο αναλυτική κατανομή των εμποδίων ανά τον κόσμο.

⁴ Αλγερία, Αργεντινή, Αρμενία, Αυστραλία, Μπανγκλαντές, Λευκορωσία, Βολιβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βραζιλία, Καναδάς, Χιλή, Κίνα, Κολομβία, Δομινικανή Δημοκρατία, Ισημερινός, Αίγυπτος, Χονγκ Κονγκ, Ισλανδία, Ινδία, Ινδονησία, Ιράν, Ιράκ, Ισραήλ, Ιαπωνία, Ιορδανία, Καζαχστάν, Λίβανος, Μαλαισία, Μεξικό, Μαρόκο, Μοζαμβίκη, Νέα Ζηλανδία, Νιγηρία, Νορβηγία, Ομάν, Πακιστάν, Παναμάς, Παραγουάη, Περού, Φιλιππίνες, Κατάρ, Ρωσική Ομοσπονδία, Σαουδική Αραβία, Σιγκαπούρη, Νότια Αφρική, Νότια Κορέα, Ελβετία, Ταϊβάν, Ταϊλάνδη, Τυνησία, Τουρκία, Ουγκάντα, Ουκρανία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα και Βιετνάμ.

⁵ Η σύγκριση των μέτρων του περασμένου έτους (425 ενεργά εμπόδια) με τα αριθμητικά στοιχεία του 2019 (43 νέα και 40 αρθέντα εμπόδια) δίνει ως αποτέλεσμα 428 εμπόδια. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι, για την παρακολούθηση των εμποδίων που αίρονται μόνο μερικώς, η Επιτροπή κωδικοποίησε τα παρακολουθούμενα ενεργά εμπόδια από το 2019, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο ονομαστικό αριθμό εμποδίων χωρίς μεταβολή των υποκείμενων τάσεων.

Κίνα	38
Ρωσική Ομοσπονδία	31
Ινδονησία	25
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	24
Ινδία	23
Τουρκία	23
Βραζιλία	19
Νότια Κορέα	19
Αυστραλία	14
Αλγερία	12
Ταϊλάνδη	12
Αίγυπτος	11
Μεξικό	11
Μαλαισία	10
Φιλιππίνες	8
Σαουδική Αραβία	8
Νότια Αφρική	8
Βιετνάμ	8
Καναδάς	7
Χονγκ Κονγκ	7
Πακιστάν	7
Αργεντινή	6
Χιλή	6
Ισραήλ	6
Λίβανος	6
Μαρόκο	6
Νιγηρία	6
Ουρουγουάη	6
Κολομβία	5
Ιράν	5
Ιαπωνία	5
Ελβετία	5
Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα	5
Παραγουάη	4
Ταϊβάν	4
Τυνησία	4
Ουκρανία	4
Βενεζουέλα	4
Περου	3
Λευκορωσία	2
Δομινικανή Δημοκρατία	2
Καζαχστάν	2
Νέα Ζηλανδία	2

Σχήμα 1⁶: Γεωγραφική κατανομή των εμποδίων για το εμπόριο και τις επενδύσεις στην MADB

⁶ Καταρτίστηκε μέσω mapchart.net ©

Β. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΜΕΤΡΟΥ

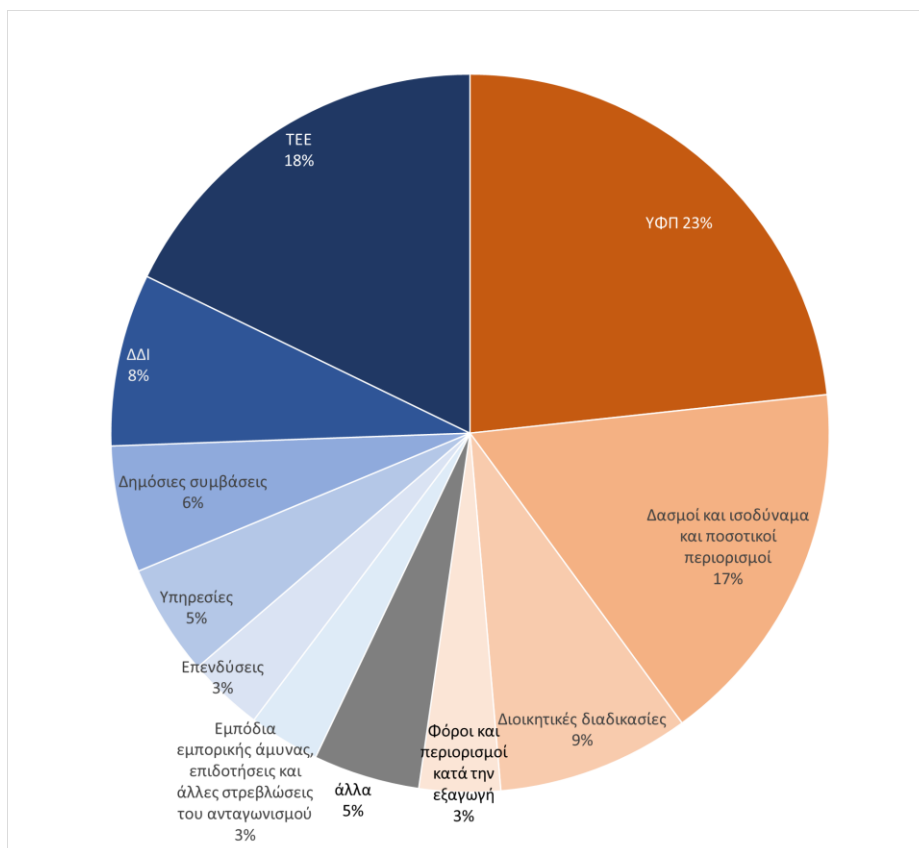
Στο σχήμα 2 εμφανίζεται ότι το 2019, για πρώτη φορά, τα μέτρα που ελήφθησαν στα σύνορα (229 ή 52 %) είναι περισσότερα από τα μέτρα που ελήφθησαν «πίσω από τα σύνορα» (188 ή 43 %)⁷. Αυτό αποτελεί ένδειξη ότι οι εταίροι επιστρατεύουν ευρύτερο οπλοστάσιο ειδών εμποδίων προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους προστατευτισμού.

Τα μέτρα που λαμβάνονται στα σύνορα είναι περιορισμοί που επηρεάζουν άμεσα τις εισαγωγές και εξαγωγές σε τελωνειακό επίπεδο, είτε μέσω μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (ΥΦΠ) (102 εμπόδια), δασμολογικών αυξήσεων και ποσοτικών περιορισμών (73), διοικητικών διαδικασιών και έκδοσης αδειών εισαγωγών (38), φόρων και περιορισμών κατά την εξαγωγή (16) ή μέτρων αποκατάστασης του εμπορίου που δεν συνάδουν με τις διεθνείς υποχρεώσεις (14).

Τα μέτρα που λαμβάνονται «πίσω από τα σύνορα» επηρεάζουν τα προϊόντα μετά την εισαγωγή, μέσω περιορισμών που σχετίζονται με αδικαιολόγητα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (ΤΕΕ) στον τομέα του εμπορίου αγαθών (78), των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (34), των δημοσίων συμβάσεων (25), των υπηρεσιών (22 εμπόδια) και των επενδύσεων (15).

Χάρη στην πολύ πιο λεπτομερή κατάταξη των εμπορικών εμποδίων, παρουσιάζουμε για πρώτη φορά αναλυτική εικόνα συγκεκριμένων ειδών εμποδίων που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις μας.

⁷ Τα υπόλοιπα 21 εμπόδια (5 % της συνολικής καταγραφής) κατατάσσονται στην κατηγορία «άλλα μέτρα».

Σχήμα 2: Κατανομή των εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις που καταγράφηκαν στην MADB ανά είδος μέτρων, βάσει ποσοστού επί της συνολικής καταγραφής εμποδίων
(Τα μέτρα που λαμβάνονται στα σύνορα εμφανίζονται σε αποχρώσεις του καφέ, ενώ τα μέτρα που λαμβάνονται «πίσω από τα σύνορα» σε αποχρώσεις του μπλε)

Πλαίσιο 2 – Η περίπτωση των απαιτήσεων τοπικού περιεχομένου

Οι απαιτήσεις τοπικού περιεχομένου (LCR) δεσμεύουν τις ξένες εταιρείες να χρησιμοποιούν ορισμένη ποσότητα αγαθών ή υπηρεσιών που παράγονται σε εθνικό επίπεδο. Απαιτήσεις τοπικού περιεχομένου είναι ενσωματωμένες σε πολλά είδη εμποδίων και επηρεάζουν π.χ. τα προτιμησιακά δάνεια, τις δημόσιες συμβάσεις ή τους όρους που επηρεάζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Προκειμένου να προσδιοριστούν οι εν λόγω ιδιαίτερα στρεβλωτικές διατάξεις, η MADB βελτιώθηκε κατά τρόπον ώστε να είναι εφικτή η άμεση καταγραφή της συνιστώσας των απαιτήσεων τοπικού περιεχομένου οποιουδήποτε είδους εμποδίου. Χάρη στην εν λόγω προσέγγιση, μπορούμε να καταδείξουμε ότι μέχρι τα τέλη του 2019, ιδιαίτερα σημαντικό ποσοστό (7 %) του συνόλου των εμποδίων περιλάμβανε συνιστώσα απαιτήσεων τοπικού περιεχομένου. Ως εκ τούτου, η ΕΕ καλείται να εστιάσει ιδιαίτερα στις εν λόγω πρακτικές.

II. ΝΕΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΘΗΚΑΝ ΤΟ 2019

Δυστυχώς, η αύξηση των νέων μέτρων συνεχίζεται με ταχείς ρυθμούς. Τα 43 νέα εμπόδια που καταγράφηκαν το 2019 σε 22 τρίτες χώρες⁸ ήταν στο ίδιο σχεδόν επίπεδο με τα 45 εμπόδια που αναφέρθηκαν το 2018. Η εν λόγω συνεχιζόμενη και σημαντική αύξηση δείχνει ότι ο προστατευτισμός έχει καταστεί δομικό στοιχείο του ίδιου του ιστού των διεθνών εμπορικών σχέσεων. Αυτή η νέα πραγματικότητα μπορεί να έχει βαθιές επιπτώσεις στις εμπορικές ροές μας.

Οι εμπορικές ροές που επηρεάστηκαν από τα εμπόδια που αναφέρθηκαν το 2019 αντιστοιχούν σε εξαγωγές αξίας περίπου 35,1 δισ. EUR για την ΕΕ-27 (βλέπε πλαίσιο 3).

Πλαίσιο 3 – Μεθοδολογικό σημείωμα για την ποσοτικοποίηση του δυνητικά επηρεαζόμενου εμπορίου

Οι εμπορικές ροές που δυνητικά επηρεάστηκαν ποσοτικοποιούνται με βάση στοιχεία σχετικά με τις εξαγωγές της ΕΕ για τους αντίστοιχους δασμολογικούς κωδικούς του εναρμονισμένου συστήματος, αποτυπώνοντας τις πραγματοποιούμενες εμπορικές συναλλαγές παρά το εμπόδιο. Όλα τα ποσοτικά στοιχεία αφορούν τα 27 υφιστάμενα κράτη μέλη της ΕΕ.

Ωστόσο, είναι πιθανό οι επιπτώσεις να έχουν σε κάποιο βαθμό υποτιμηθεί, διότι:

- στα εν λόγω στοιχεία δεν περιλαμβάνονται τα εμπόδια στις υπηρεσίες ή τα εμπόδια στα οποία η κάλυψη του προϊόντος δεν είναι εύκολα εντοπίσιμη.

- ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες που επηρεάστηκαν από τα μέτρα ενδέχεται να καθιστούν εφικτή τη δραστηριότητα σε άλλους τομείς (για παράδειγμα, στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας).

Γενικότερα, η ανάλυση των μη δασμολογικών φραγμών και των επιπτώσεών τους εξακολουθεί να παρουσιάζει δυσκολίες. Η βασική αιτία είναι ότι τα μη δασμολογικά εμπόδια χαρακτηρίζονται από διαφορετικούς βαθμούς περιορισμού. Εκτός από τις αυστηρές απαγορεύσεις, τα περισσότερα περιοριστικά εμπορικά μέτρα δεν εξαλείφουν τελείως το εμπόριο, αλλά το μειώνουν. Επιπλέον μπορεί να υπάρχει επικάλυψη περιορισμών που αφορούν τα ίδια προϊόντα ή υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, τα πρόσθετα εμπόδια μπορεί να μη σημαίνουν κατ' ανάγκη πρόσθετες επιπτώσεις, ούτε η κατάργηση ενός εμποδίου συνεπάγεται αυτομάτως βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά.

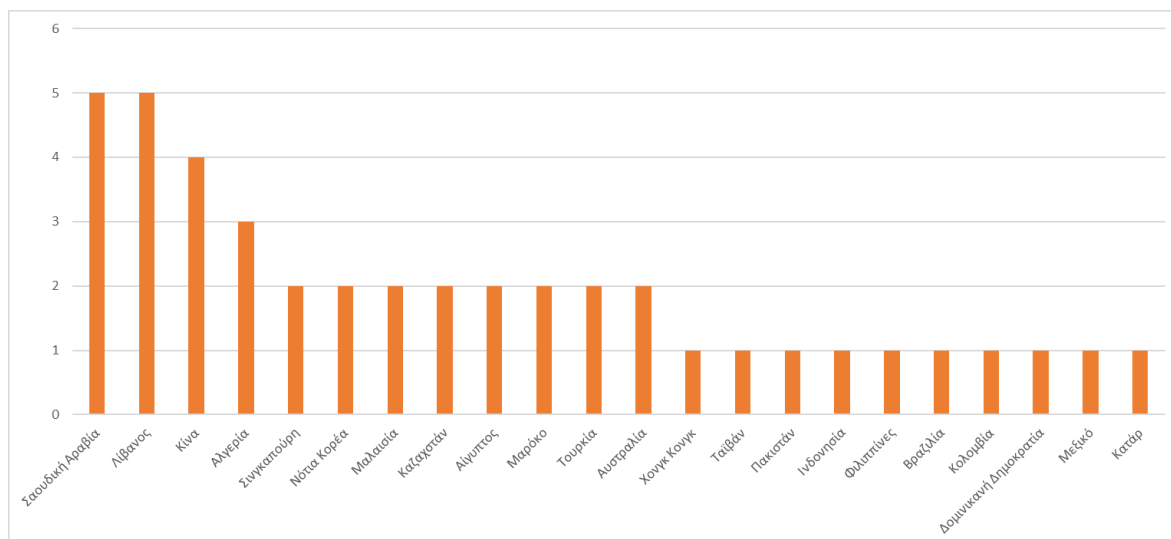
A. ΝΕΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΘΗΚΑΝ ΤΟ 2019 ΑΝΑ ΤΡΙΤΗ ΧΩΡΑ

Ο πίνακας 1 και το σχήμα 3 παρέχουν επισκόπηση της γεωγραφικής κατανομής των νέων εμποδίων που αναφέρθηκαν το 2019. Ο μεγαλύτερος αριθμός νέων εμποδίων παρατηρήθηκε στις εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις μας με τη Σαουδική Αραβία και τον Λίβανο, που κατέγραψαν αμφότερες πέντε νέα εμπόδια. Η Κίνα και η Αλγερία έπονται χωρίς να απέχουν πολύ, με τέσσερα και τρία νέα καταγεγραμμένα εμπόδια, αντίστοιχα. Δύο εμπόδια αναφέρθηκαν στη Σιγκαπούρη, τη Νότια Κορέα, τη Μαλαισία, το Καζαχστάν, την Αίγυπτο, το Μαρόκο, την Τουρκία και την Αυστραλία. Τα υπόλοιπα δέκα εμπόδια καταγράφηκαν σε άλλες τρίτες χώρες. Παρατηρώντας τις

⁸ Αλγερία, Αυστραλία, Βραζιλία, Κίνα, Κολομβία, Δομινικανή Δημοκρατία, Αίγυπτος, Χονγκ Κονγκ, Ινδονησία, Καζαχστάν, Λίβανος, Μαλαισία, Μεξικό, Μαρόκο, Πακιστάν, Φιλιππίνες, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Σιγκαπούρη, Νότια Κορέα, Ταϊβάν και Τουρκία.

περιφερειακές τάσεις, διαπιστώνει κανείς ότι η μεγάλη πλειοψηφία των νέων εμποδίων το 2019 επιβλήθηκαν στην περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής⁹ (20) και στην Ασία (17).

Σε σύγκριση με το 2018, δύο είναι τα γεγονότα που ξεχωρίζουν: ένα φαινόμενο μετάδοσης που εμφανίζεται στην περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής και η συνεχιζόμενη παρουσία της Κίνας στην κορυφή του καταλόγου, που αναδεικνύουν μια μακροπρόθεσμη αρνητική τάση.

Πίνακας 1: Γεωγραφική κατανομή των νέων εμποδίων που αναφέρθηκαν το 2019

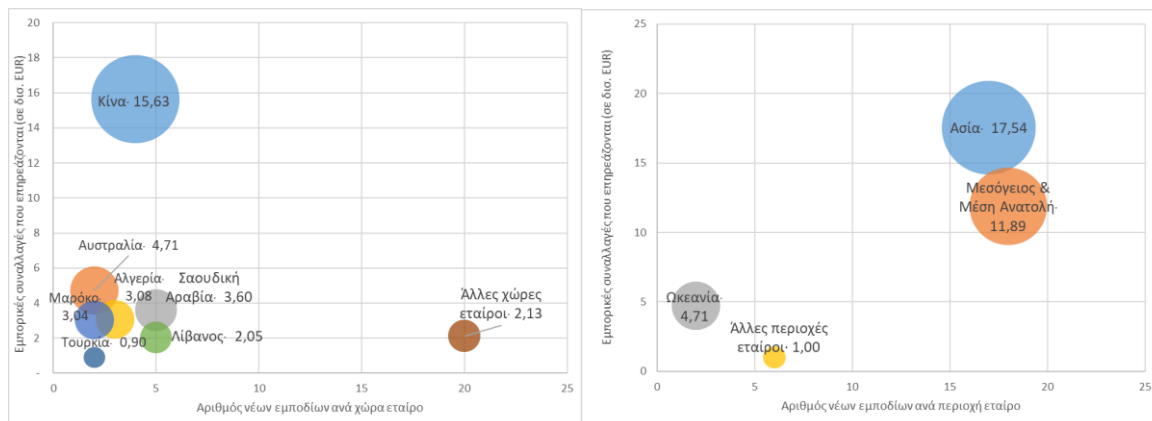
⁹ Εννέα χώρες της περιοχής σχετίζονταν με τουλάχιστον ένα νέο ή αρθέν εμπόδιο το 2019: Αλγερία, Μαρόκο, Τυνησία, Αίγυπτος, Λίβανος, Τουρκία, Σαουδική Αραβία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα και Κατάρ. Πέραν τούτων, η Ιορδανία και το Ομάν διαθέτουν ένα εμπόδιο η καθεμία, το οποίο αναφέρθηκε στη συνολική καταγραφή εμποδίων στις 31.12.2019.

Σχήμα 3: Γεωγραφική κατανομή των νέων εμποδίων που αναφέρθηκαν το 2019, ανά περιοχή

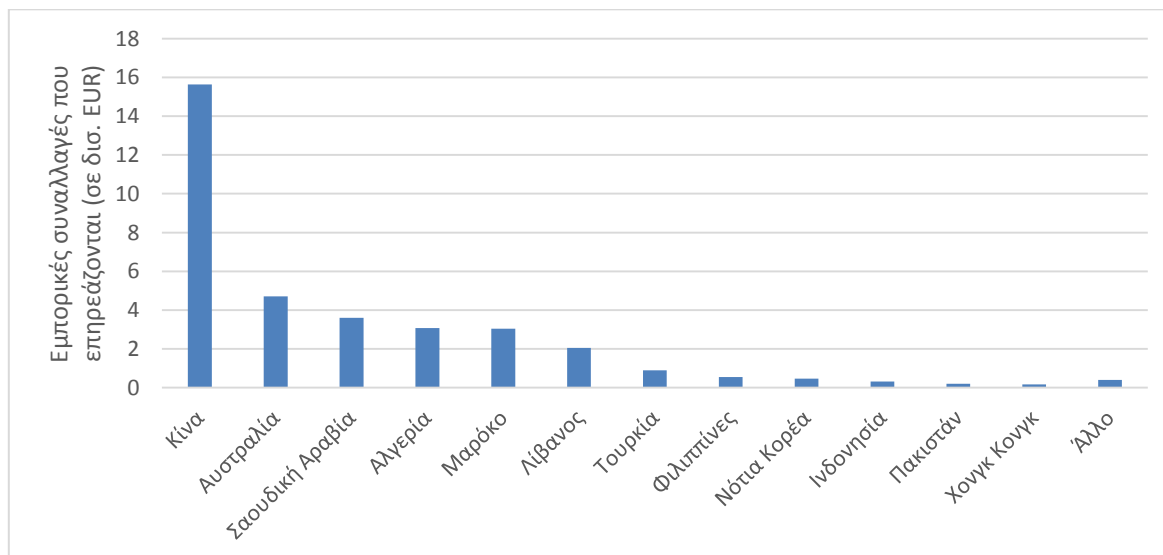
Τονίζοντας την οικονομική βαρύτητα των νέων εμποδίων, το σχήμα 4 παρουσιάζει τις εκτιμώμενες εμπορικές ροές που επηρεάζονται σε σχέση με τον αριθμό εμποδίων που καταγράφηκαν το 2019 για κάθε χώρα εταίρο και περιοχή. Δείχνει ότι η Ασία —κυρίως η Κίνα αλλά και η Νότια Κορέα— και η περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής κατατάσσονται στις υψηλότερες θέσεις όσον αφορά τόσο τον αριθμό νέων εμποδίων όσο και το μέγεθος των εμπορικών ροών που επηρεάστηκαν το 2019. Στις εν λόγω δύο περιοχές πραγματοποιούνται εμπορικές συναλλαγές που αντιστοιχούν σε σχεδόν 30 δισ. EUR από τα 35,1 δισ. EUR των εμπορικών συναλλαγών που επηρεάζονται από νέα εμπόδια (85 % του συνόλου) και καταγράφονται 35 εμπόδια (πάνω από 80 % του συνόλου των εμποδίων).

Η Αυστραλία βρίσκεται στην τρίτη θέση, με ένα εμπόδιο υψηλού αντικτύπου για τα μηχανοκίνητα οχήματα.

Σχήμα 4: Αριθμός νέων εμποδίων που αναφέρθηκαν και εμπορικές συναλλαγές που επηρεάζονται, επιλεγμένες χώρες εταίροι και περιοχές

Στον πίνακα 2 εμφανίζονται οι εμπορικές ροές που επηρεάζονται για το σύνολο των 22 χωρών εταίρων που εισήγαγαν νέα εμπορικά εμπόδια το 2019. Ωστόσο, η αξιολόγηση του οικονομικού αντίκτυπου των νέων εμποδίων πρόσβασης στην αγορά μπορεί ενίοτε να μην αντιστοιχεί πλήρως στον πραγματικό αντίκτυπο των εμποδίων. Αυτό μπορεί να ισχύει για εμπόδια σε υπηρεσίες ή για εμπόδια οριζόντιου χαρακτήρα, τα οποία είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν, ή σε περίπτωση επικαλυπτόμενων περιορισμών που αφορούν τα ίδια προϊόντα.

Πίνακας 2: Εμπορικές ροές της ΕΕ-27 οι οποίες επηρεάζονται από νέα εμπόδια που αναφέρθηκαν το 2019 ανά χώρα εταίρο (σε δισ. EUR)

Λόγω του μεγέθους της οικονομίας της και των κύριων τομέων που επηρεάζονται (περιλαμβανομένων στρατηγικών για την ΕΕ τομέων), οι συνέπειες της εμπορικής πολιτικής της Κίνας είναι άμεσα εμφανείς και δυνητικά παρεμποδίζουν εμπορικές συναλλαγές ύψους άνω των 15,5 δισ. EUR.

B. ΝΕΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΘΗΚΑΝ ΤΟ 2019 ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΜΕΤΡΟΥ

Η κατανομή των 43 νέων εμποδίων ανά είδος μέτρου καταδεικνύει την αριθμητική υπεροχή των νέων μέτρων που λαμβάνονται στα σύνορα (65 %) έναντι των μέτρων που λαμβάνονται «πίσω από τα σύνορα» (28 %): και πάλι, το οπλοστάσιο των μέτρων προστατευτισμού που χρησιμοποιούνται διευρύνεται ολοένα και περισσότερο.

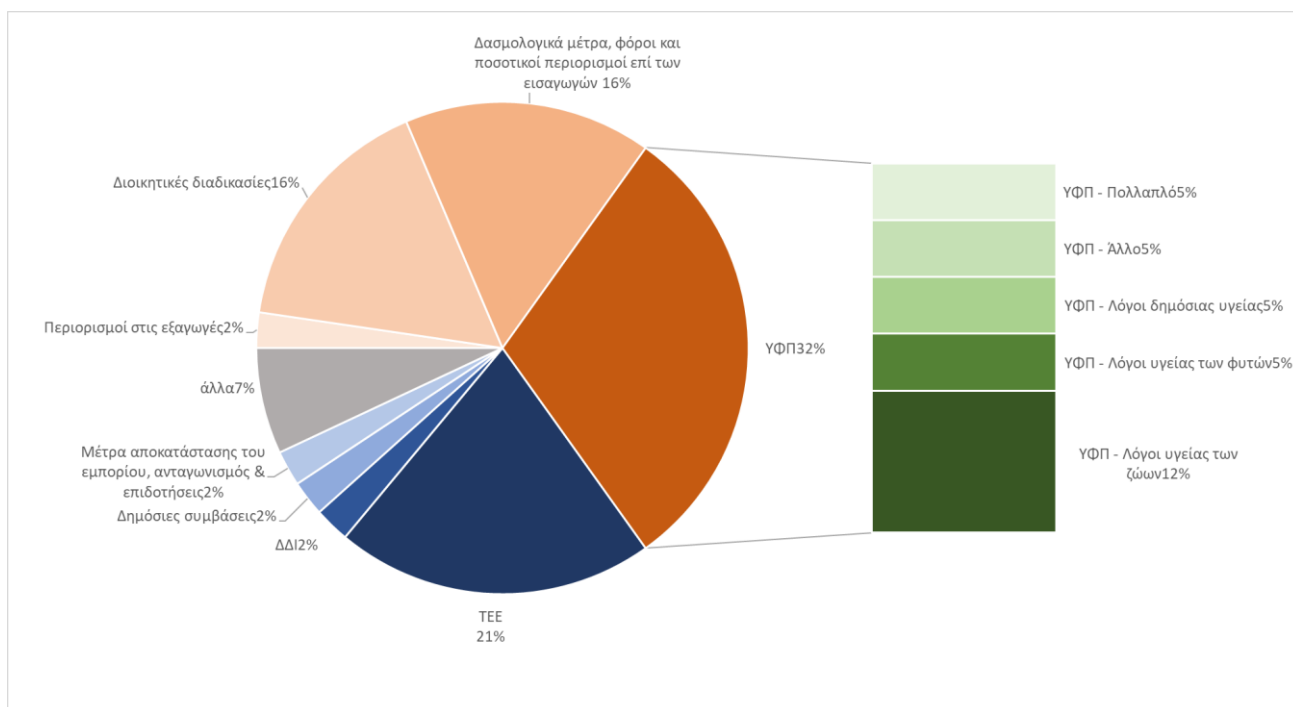
Βασικό χαρακτηριστικό το 2019 είναι ότι τα μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας αντιπροσωπεύουν από μόνα τους το ένα τρίτο του συνόλου των νέων εμποδίων. Λεπτομερέστερη ανάλυση αποκαλύπτει ότι τα συχνότερα εμπόδια είναι οι λόγοι υγείας των ζώων (5 εμπόδια)¹⁰, ακολουθούμενοι από τους λόγους υγείας των φυτών και τους λόγους δημόσιας

¹⁰ Όσον αφορά την υγειονομική και φυτοϋγειονομική προστασία, ανέκυψαν νέα εμπόδια στις περιπτώσεις τρίτων χωρών που απαγόρευαν τις εξαγωγές από ολόκληρη την επικράτεια ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ, αντί να περιορίσουν την απαγόρευση στις περιοχές που επλήγησαν από τη ζωνόσο. Η πολιτική περιφερειοποίησης της ΕΕ δεν αναγνωρίστηκε. Η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων και εξακολουθεί να εργάζεται για την αντιμετώπιση παρεμφερών εμποδίων που είχαν προκύψει πριν από το 2019.

υγείας (2 το καθένα). Περιστασιακά, οι περιορισμοί υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας συνδυάζουν αρκετά από τα εν λόγω χαρακτηριστικά (4).

Άλλα μέτρα που λαμβάνονται στα σύνορα συνδέονται κατά κύριο λόγο με αυξημένους τελωνειακούς δασμούς, τέλη και ποσοτώσεις (7 εμπόδια), καθώς και διοικητικές διαδικασίες (7). Φέτος, αναφέρθηκε επίσης ένα νέο εμπόδιο στον τομέα των περιορισμών στις εξαγωγές (1).

Τα μέτρα που λαμβάνονται «πίσω από τα σύνορα» είναι κυρίως τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (9), με ορισμένες περιπτώσεις ζητημάτων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) (1), μέτρα αποκατάστασης του εμπορίου που δεν συνάδουν με τις διεθνείς υποχρεώσεις (1) και παρεμποδιζόμενη πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις για τις εταιρείες της ΕΕ (1).

Σχήμα 5: Κατανομή των νέων εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις που αναφέρθηκαν το 2019 ανά είδος μέτρου, ως ποσοστό επί του αριθμού νέων εμποδίων
(Τα μέτρα που λαμβάνονται στα σύνορα εμφανίζονται σε αποχρώσεις του καφέ, ενώ τα μέτρα που λαμβάνονται «πίσω από τα σύνορα» σε αποχρώσεις του μπλε)

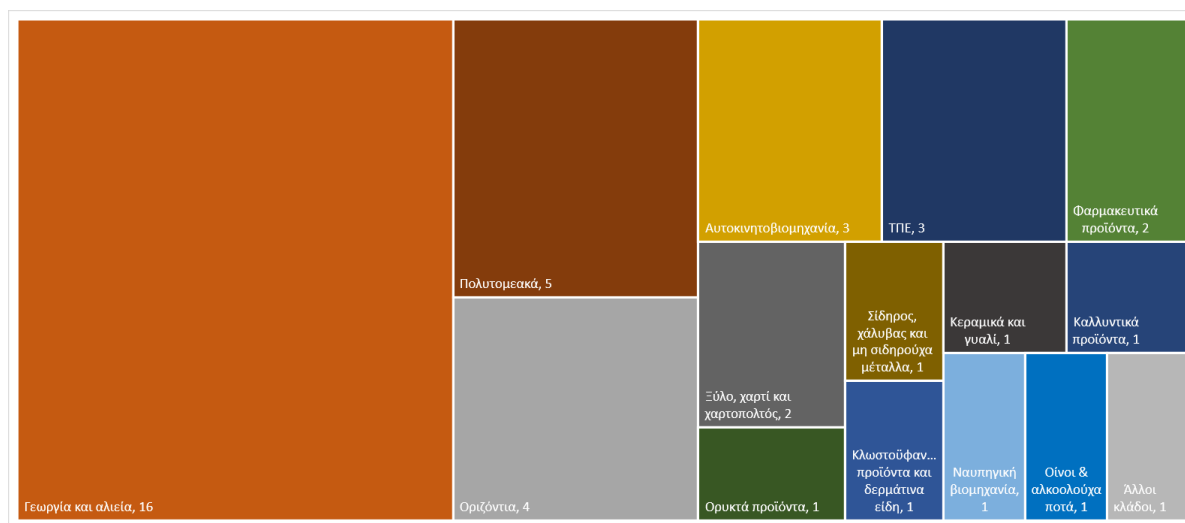
Η εν λόγω κατανομή υποδηλώνει τη χρήση πιο ανεπεξέργαστων και λιγότερο εξελιγμένων μέτρων που λαμβάνονται στα σύνορα για την παρεμπόδιση του εμπορίου. Σε αντίθεση με την πιο μακροπρόθεσμη τάση, οι εταίροι φαίνεται ότι αισθάνονται πιο άνετα με τα εν λόγω απροκάλυπτα μέτρα προστατευτισμού αντί να βασίζονται αποκλειστικά σε πιο διακριτικά μέτρα «πίσω από τα σύνορα», γεγονός που καταδεικνύει εμφαντικά ότι η εν λόγω συμπεριφορά αποκτά μεγαλύτερη δομική υπόσταση στην εμπορική πολιτική για πολλούς εξ αυτών.

Γ. ΝΕΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΘΗΚΑΝ ΤΟ 2019 ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

Τα νέα εμπόδια που αναφέρθηκαν το 2019 επηρέασαν το εμπόριο της ΕΕ σε 17 τομείς οικονομικής δραστηριότητας, ορισμένοι εκ των οποίων επηρεάστηκαν από εμπόδια σε πολλούς τομείς.

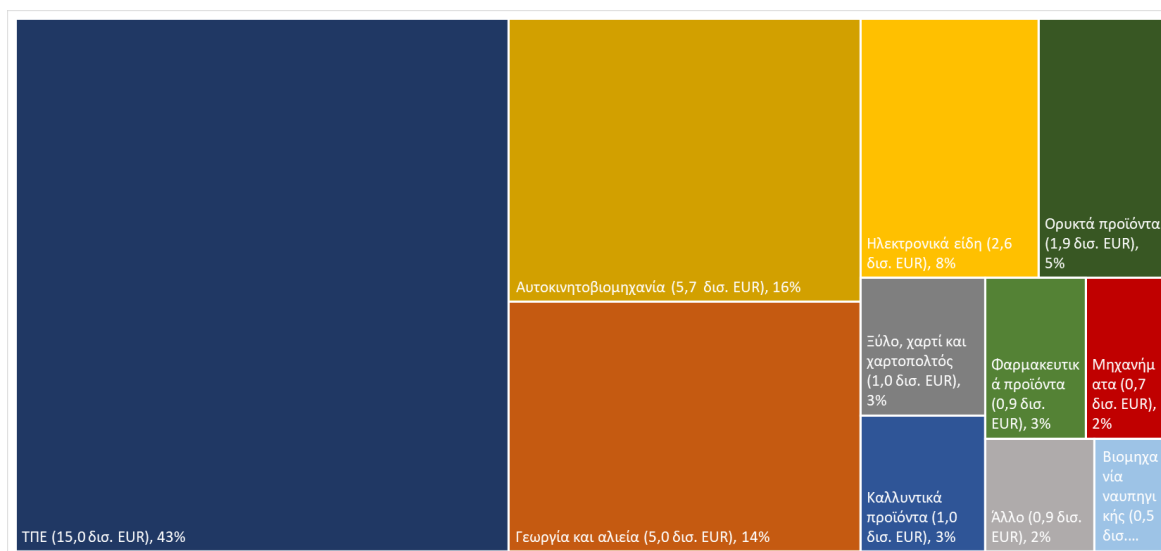
Ο μεγαλύτερος αριθμός νέων εμποδίων καταγράφηκε στον τομέα της γεωργίας και αλιείας (16), ακολουθούμενος από 9 οριζόντια μέτρα ή μέτρα που επηρεάζουν πολλούς τομείς. Οι τομείς των ΤΠΕ και της αυτοκινητοβιομηχανίας αντιμετώπισαν αμφότεροι την εμφάνιση τριών νέων εμποδίων το 2019, ενώ ο τομέας των φαρμακευτικών προϊόντων και ο τομέας ξύλου, χαρτιού και

χαρτοπολιτού ήρθαν αντιμέτωποι με την εμφάνιση δύο νέων εμποδίων έκαστος. Τέλος, διάφοροι άλλοι κλάδοι επηρεάστηκαν από ένα νέο εμπορικό εμπόδιο ο καθένας: ορυκτά προϊόντα, σίδηρος, χάλυβας και μη σιδηρούχα μέταλλα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και δερμάτινα είδη, κεραμικά και γυαλί, καλλυντικά προϊόντα, ναυπηγική βιομηχανία, οίνοι και αλκοολούχα ποτά και άλλοι κλάδοι.

Σχήμα 6: Τομεακή κατανομή των εμποδίων που αναφέρθηκαν το 2019 για το εμπόριο και τις επενδύσεις (αριθμός εμποδίων)

Πέραν του αριθμού των μέτρων, η ανάλυση των εμπορικών συναλλαγών που επηρεάζονται είναι πιο αποκαλυπτική για την πραγματική βαρύτητα του κάθε εμποδίου. Όπως εμφανίζεται στο σχήμα 7, οι εμπορικές ροές των βιομηχανικών κλάδων αντιστοιχούσαν σε πάνω από το 85 % των εμπορικών ροών που επηρεάστηκαν, ενώ τα εμπόδια στους τομείς των *ΤΠΕ* (15 δισ. EUR), της *αυτοκινητοβιομηχανίας* (5,7 δισ. EUR) και των *ηλεκτρονικών ειδών* (2,6 δισ. EUR) αντιπροσωπεύουν τα δύο τρίτα του συνόλου των εξαγωγών της ΕΕ-27 που επηρεάστηκαν από τα νέα αναφερόμενα εμπόδια. Πρόκειται για τομείς που συνδέονται άμεσα με την τεχνολογική αυτοδυναμία και τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ.

Σχήμα 7: Εμπορικές ροές της ΕΕ-27 που επηρεάστηκαν το 2019 από εμπόδια, ανά τομέα¹¹
(σε δισ. EUR και ποσοστό)

Οι τάσεις προστατευτισμού που επηρεάζουν τους τομείς μας υψηλής τεχνολογίας, οι οποίες εντοπίστηκαν ήδη το περασμένο έτος, εξακολουθούν να υφίστανται αμείωτες το 2019. Εάν δεν αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά, τα εν λόγω εμπόδια συνιστούν αντικειμενική απειλή όχι μόνο για την ανταγωνιστικότητα των εταιρειών της ΕΕ, αλλά και για τη θέση της ΕΕ ως παγκόσμιου τεχνολογικού ηγέτη.

¹¹ Το «Άλλο» περιλαμβάνει τους ακόλουθους κλάδους: κεραμικά και γυαλί, χημικά προϊόντα, κατασκευαστικός κλάδος, οίνοι και αλκοολούχα ποτά, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και δερμάτινα είδη, σίδηρος, χάλυβας και μη σιδηρούχα μέταλλα και άλλοι κλάδοι.

III. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΚΑΝ ΤΟ 2019

A. ΚΙΝΑ

Το 2019, η Κίνα εξακολούθησε να επιβάλλει πολυάριθμους εμπορικούς περιορισμούς στους κλάδους υψηλής τεχνολογίας, οι οποίοι επηρεάζουν πολλούς άλλους τομείς —ως εκ τούτου, το ποσό των 15 δισ. EUR εμπορικών συναλλαγών που δυνητικά επηρεάζονται συνιστά υποτίμηση του μεγέθους του εν λόγω εμποδίου. Τα εν λόγω μέτρα, όπως και τα προηγούμενα που συνδέονται με την υλοποίηση των πολιτικών της Κίνας για την κυβερνοασφάλεια, ευθυγραμμίζονται στενά με τους υπόλοιπους στόχους πολιτικής της Κίνας σχετικά με την προστασία της εγχώριας αγοράς και την ανάπτυξη ικανότητας και τεχνολογιών στο πλαίσιο της στρατηγικής «Made in China 2025». Δεν υπάρχουν άμεσες ενδείξεις ότι η εν λόγω τάση θα υποχωρήσει στο άμεσο μέλλον.

Το **Σχέδιο για τον μηχανισμό αξιολόγησης της κυβερνοασφάλειας** δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2019. Στο πλαίσιο του εν λόγω σχεδίου, ενδέχεται η σύναψη εμπορικών συμβάσεων να εξαρτάται από το εάν το επηρεαζόμενο συμβαλλόμενο μέρος υποβληθεί με επιτυχία στον έλεγχο. Δεδομένου ότι στο σχέδιο δεν αναφέρεται το είδος των πληροφοριών και του υλικού που θα υποβάλλεται σε αξιολόγηση και επιθεώρηση, θα απαιτηθούν αυστηρές διατάξεις προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και να αποφευχθεί η διαβίβαση ευαίσθητων επιχειρηματικών πληροφοριών.

Τα σχέδια μέτρων για την αξιολόγηση της ασφάλειας της **Διασυνοριακής διαβίβασης πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα και των διοικητικών μέτρων για την ασφάλεια των δεδομένων** δημοσιεύτηκαν τον Ιούνιο του 2019. Τα μέτρα φαίνεται να υπερβαίνουν τη νομική βάση τους στον νόμο περί κυβερνοασφάλειας (CSL), όταν διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής της απαίτησης γεωγραφικού περιορισμού των δεδομένων. Επιπλέον, δεν είναι σαφής ο τρόπος μεταχείρισης των διαβιβάσεων δεδομένων εντός του ίδιου (πολυεθνικού) επιχειρηματικού ομίλου. Οι κύριες διατάξεις στα σχέδια παραμένουν ασαφείς και δεν διευκρινίζεται το πώς θα εφαρμοστούν τα προτεινόμενα μέτρα σε σχέση με άλλα μέτρα / κατευθυντήριες γραμμές / πρότυπα που αφορούν τα δεδομένα.

Η **πρόσβαση στην αγορά των δικτύων τηλεπικοινωνιών στην Κίνα** αποτελεί πηγή αυξανόμενης και σημαντικής ανησυχίας για την ΕΕ, δεδομένης της σταδιακής ανάπτυξης των δικτύων 5ης γενιάς (5G). Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες από τα αποτελέσματα των πρώτων διαγωνισμών, αυτά είναι συντριπτικά υπέρ των Κινέζων παρόχων δικτύων. Τα εν λόγω αποτελέσματα δεν φαίνεται να αντανakλούν την ανταγωνιστική θέση των πωλητών της ΕΕ και υποδηλώνουν την ύπαρξη επιβλαβών εμποδίων πρόσβασης στην αγορά του συγκεκριμένου τομέα.

Το 2019 ιδρύθηκε ο ναυπηγικός όμιλος China Shipbuilding Group με χρήση κρατικών επιδοτήσεων και απαιτήσεων τοπικού περιεχομένου. Σύμφωνα με το σχέδιο «Made in China 2025», στόχος της Κίνας είναι να καταστεί κυρίαρχη στον τομέα των πλοίων υψηλής τεχνολογίας και του εξοπλισμού πλοίων.

Στον τομέα της **υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας**, η Κίνα εφαρμόζει περιορισμούς για τα προϊόντα **ξυλείας φράξου** (κούτσουρα και ξυλεία) από την Ευρώπη λόγω του κινδύνου του μύκητα που νεκρώνει τον φράξο στην Ευρώπη. Ο περιορισμός των εισαγωγών δεν ερείδεται σε σαφές φυτοϋγειονομικό σκεπτικό και παρέχονται αποτελεσματικά μέτρα μετριασμού του κινδύνου.

Η ΕΕ παρακολουθεί στενά την εφαρμογή του **συστήματος κοινωνικής πίστωσης** στον τομέα της οικονομίας. Η εφαρμογή του συστήματος κοινωνικής πίστωσης αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ενοποιημένου συστήματος βάσει του οποίου αποδίδεται ένας βαθμός σε κάθε άτομο και κάθε επιχείρηση. Παρότι βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της ανάπτυξης, το εν λόγω σύστημα μπορεί να αποτελέσει ανυπέρβλητο και οριζόντιο εμπόδιο για την πρόσβαση στην αγορά για τις εταιρείες της ΕΕ, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσκολίες ως προς τη συμμόρφωση

με ένα καθεστώς αυξημένου κανονιστικού ελέγχου καθώς και με ορισμένες απαιτήσεις αξιολόγησης που υπερβαίνουν τον κανονιστικό έλεγχο. Πόσο μάλλον δε όταν οι ξένες εταιρείες μπορεί να δυσκολεύονται ακόμη περισσότερο να συμμορφωθούν με τις εν λόγω απαιτήσεις (ακόμη και μόνο de facto). Το σύστημα κοινωνικής πίστωσης μπορεί επίσης να έχει επιπτώσεις και πέραν του εμπορίου.

Πλαίσιο 4 – Ιστορικό για την Κίνα: ένας συστημικός αντίπαλος και οικονομικός ανταγωνιστής

Σε όλη την ΕΕ, η αντίληψη για την Κίνα έχει αλλάξει, καθώς γίνονται ολοένα και περισσότερο αντιληπτές οι προκλήσεις που θέτει η Κίνα και το καθοδηγούμενο από το κράτος μοντέλο της, καθώς και η απουσία ίσων όρων ανταγωνισμού στις οικονομικές σχέσεις. Αυτό αποτυπώθηκε στην κοινή ανακοίνωση (της Επιτροπής και της Ύπατης Εκπροσώπου) που εκδόθηκε στις 12 Μαρτίου 2019, στην οποία η Κίνα αναφέρεται για πρώτη φορά ως «συστημικός αντίπαλος και οικονομικός ανταγωνιστής». Στην ανακοίνωση προτείνονταν συγκεκριμένες δράσεις για την εκ νέου εξισορρόπηση της σχέσης μας με την Κίνα, μέσω της συνέχισης της συνεργασίας αλλά και μέσω εσωτερικών δράσεων (συμπεριλαμβανομένης της επαναλειτουργίας του μέσου για τις διεθνείς δημόσιες συμβάσεις, του εντοπισμού κενών στο κανονιστικό μας πλαίσιο και της εφαρμογής του μηχανισμού ελέγχου των άμεσων ξένων επενδύσεων). Εντός της Επιτροπής είναι σε εξέλιξη οι εργασίες για την υλοποίηση των 10 δράσεων που απαριθμούνται στην ανακοίνωση.

Η κοινή δήλωση, στο πλαίσιο της συνόδου κορυφής ΕΕ-Κίνας της 9ης Απριλίου 2019 στις Βρυξέλλες, περιλάμβανε σημαντικές δεσμεύσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) (δηλ. σχετικά με την ενίσχυση των κανόνων για τις βιομηχανικές επιδοτήσεις), την επίτευξη ουσιαστικής προόδου στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη συνολική συμφωνία για τις επενδύσεις το 2019, με σκοπό την ολοκλήρωσή τους το 2020, καθώς και σχετικά με την επιδίωξη ταχύτερης προόδου όσον αφορά την ένταξη της Κίνας στη συμφωνία του ΠΟΕ για τις δημόσιες συμβάσεις (ΣΔΣ). Είναι σημαντικό ότι η κοινή δήλωση περιλάμβανε ρητή έκκληση για την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων όσον αφορά την άρση των εμποδίων.

B. ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Η γεωγραφική εγγύτητα, οι ιστορικοί δεσμοί και οι αλληλένδετες αξιακές αλυσίδες με την ΕΕ, με τη συμμετοχή, σε πολλές περιπτώσεις, ΜΜΕ, καθιστούν το απρόσκοπτο εμπόριο με αυτή την περιοχή ιδιαίτερα σημαντικό. Δυστυχώς, όπως καταγράφηκε ήδη το 2018, η περιοχή εμφάνισε αυξανόμενες τάσεις προστατευτισμού που οφείλονταν στην οικονομική αστάθεια ή σε δομικά προβλήματα. Νέα μέτρα έκαναν ξανά την εμφάνισή τους στην Αλγερία, νοοτροπίες προστατευτισμού εξαπλώθηκαν στον Λίβανο και το Μαρόκο, ενώ οι ίδιες νοοτροπίες εντάθηκαν στην Τουρκία και τη Σαουδική Αραβία¹².

1. Αλγερία

Από το 2015, οι αλγερινές αρχές εισήγαγαν σημαντικό αριθμό περιοριστικών μέτρων επί των εισαγωγών με ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο στις εξαγωγές της ΕΕ και κατά παράβαση των

¹² Όπως θα καταδειχθεί στις επόμενες ενότητες, ορισμένα από αυτά τα εμπόδια ήρθαν με επιτυχία κατά το περασμένο έτος.

υποχρεώσεων τους βάσει της διμερούς συμφωνίας σύνδεσης. Η εν λόγω τάση συνεχίστηκε το 2019, με την εισαγωγή τριών νέων εμποδίων.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, πέραν των προηγούμενων περιοριστικών μέτρων για το εμπόριο, οι αρχές εξέδωσαν οδηγίες προς τις εμπορικές τράπεζες βάσει των οποίων **πιστωτικές επιστολές** για ορισμένες εισαγωγές (κινητά τηλέφωνα, κιτ για οικιακές συσκευές) **μπορούν να εκδίδονται μόνον υπό επαγχείς όρους**. Στην ίδια εγκύκλιο προβλεπόταν ότι οι εν λόγω κανόνες θα επεκτείνονταν σε όλες τις εισαγωγές έως τα τέλη του 2019. Χάρη στη συντονισμένη δράση όλων των ενδιαφερόμενων μερών της ΕΕ (βλέπε πλαίσιο 8), στις 25 Δεκεμβρίου 2019 οι αρμόδιες αρχές εξέδωσαν νέες εγκυκλίους βάσει των οποίων προβλεπόταν κάποια ευελιξία όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων.

Τον Ιανουάριο του 2019, ο Υπουργός Εμπορίου υπέγραψε διάταγμα για την εφαρμογή **ειδικού πρόσθετου τελωνειακού τέλους (DAPS)** σε ευρύ κατάλογο αγαθών (μεταξύ 30 % και 200 % της αξίας των αγαθών). Ο κατάλογος μπορεί να τροποποιείται συχνά σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της εγχώριας βιομηχανίας.

Τον Μάιο του 2019, το Αλγερινό Υπουργείο Βιομηχανίας ενημέρωσε τις αυτοκινητοβιομηχανίες που διεξήγαν δραστηριότητες συναρμολόγησης στη χώρα ότι θα εφαρμοστεί **ποσόστωση στις εισαγωγές ανταλλακτικών αυτοκινήτων** με βάση την αξία, χωρίς ειδοποίηση και με αναδρομική ισχύ. Η απόφαση ενδέχεται να προκαλέσει τη διακοπή των δραστηριοτήτων συναρμολόγησης λόγω έλλειψης ανταλλακτικών.

2. Μαρόκο

Η ΕΕ παρακολουθεί στενά την κατάσταση προκειμένου να αξιολογήσει τον πραγματικό αντίκτυπο της επιβολής της **απαίτησης σήμανσης συμμόρφωσης** για τις εξαγωγές της ΕΕ. Κατόπιν πρωτοβουλίας μας, διεξήχθη εποικοδομητικός διάλογος μεταξύ των εμπειρογνομόνων της ΕΕ και του Μαρόκου, σε συνέχεια του οποίου οι μαροκινές αρχές άρχισαν να παρέχουν διευκρινήσεις σχετικά με την εφαρμογή των απαιτήσεων για τους οικονομικούς φορείς της ΕΕ, αντιμετωπίζοντας μεγάλο μέρος των ανησυχιών τους σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά. Στις εν λόγω συνεδριάσεις εθίγησαν και άλλα ζητήματα όπως οι **νέες απαιτήσεις για τα φαρμακευτικά προϊόντα** και η εξωτερική ανάθεση των διαδικασιών αξιολόγησης της συμμόρφωσης.

3. Λίβανος

Σε ένα περιβάλλον κοινωνικοοικονομικής, χρηματοπιστωτικής και πολιτικής κρίσης, είχαν εισαχθεί νέα εμπόδια για το εμπόριο, ιδίως ο **προσωρινός δασμός 3 % επί του συνόλου σχεδόν των εισαγωγών και πρόσθετοι δασμοί (από 7 % έως 20 %) επί των εισαγωγών ορισμένων επιλεγμένων προϊόντων** όπως το μάρμαρο, οι κονσέρβες τροφίμων ή τα έπιπλα. Επίσης, επιβλήθηκε υποχρεωτική απαίτηση **καταχώρισης των εργοστασίων** για ορισμένα προϊόντα όπως τα κλωστοϋφαντουργικά και οι λιβανέζικες αρχές δεν έλαβαν διορθωτικά μέτρα το 2019 σε σχέση με μέτρο που επιβάλλει **τελωνειακούς δασμούς επί των εισαγωγών προϊόντων πετρελαίου από την ΕΕ**.

Η εισαγωγή ενός νέου οριζόντιου μέτρου για τη **νομιμοποίηση των τιμολογίων** αποτέλεσε επίσης πρόσθετο εμπόδιο για την πρόσβαση στην αγορά. Τα εν λόγω μέτρα έχουν αποτελέσει αντικείμενο εντατικών συζητήσεων και ανταλλαγής επιστολών με τις λιβανέζικες αρχές. Ο **Λίβανος** κατάργησε τελικά την απαίτηση διπλής τελωνειακής πιστοποίησης για τις εισαγωγές, που εισήχθη το 2019, σε σχέση με την οποία η ΕΕ είχε εκφράσει επανειλημμένως ανησυχίες.

4. Τουρκία

Το 2019 οι πρόσθετοι δασμοί που επιβλήθηκαν από την Τουρκία διατάραξαν σε σημαντικό βαθμό τη λειτουργία της τελωνειακής ένωσης, δεδομένου ότι υποχρέωσαν τους παραγωγούς της ΕΕ να υποβάλλουν πιστοποιητικά καταγωγής. Η Τουρκία συνέχισε να επεκτείνει τους εν λόγω δασμούς σε περισσότερα προϊόντα, με αποτέλεσμα την κατακόρυφη αύξηση της έκδοσης των εν λόγω

πιστοποιητικών από τις αρμόδιες αρχές, γεγονός που συνεπάγεται άμεσο κόστος καθώς και σημαντική αβεβαιότητα για όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς.

Τον Απρίλιο του 2019 η Τουρκία εισήγαγε εκ νέου τον **περιορισμό στις εξαγωγές θραυσμάτων χαλκού**. Η υφιστάμενη εφαρμογή του καθεστώτος έκδοσης αδειών εξαγωγών ισοδυναμεί με de facto απαγόρευση, δεδομένου ότι οι απαιτούμενες προϋποθέσεις είναι δύσκολο να πληρωθούν και δεν συνάδουν με τις τουρκικές υποχρεώσεις στο πλαίσιο της τελωνειακής ένωσης.

Ένα άλλο νεοεισαχθέν εμπόδιο αφορούσε **τροποποίηση του κανονισμού για τα καλλυντικά προϊόντα** βάσει του οποίου το πλαίσιο του τουρκικού κανονιστικού συστήματος για τα καλλυντικά προϊόντα επρόκειτο να μεταβληθεί από σύστημα εσωτερικού ελέγχου της αγοράς σε σύστημα προκαταχώρισης. Για τη διάθεση καλλυντικών προϊόντων στην αγορά της Τουρκίας απαιτούνταν ακόμη και η διενέργεια αναλυτικής αξιολόγησης ασφαλείας, περιλαμβανομένης της κοινοποίησης ευαίσθητων δεδομένων. Αυτό αντιβαίνει στις υποχρεώσεις της Τουρκίας βάσει της συμφωνίας τελωνειακής ένωσης.

Πλαίσιο 5 – Ιστορικό για την Τουρκία:

Το 2019 η Τουρκία εξακολουθούσε να είναι γενικά ο πέμπτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ, ενώ η ΕΕ παραμένει μακράν ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Τουρκίας. Ειδικότερα, η έναρξη ισχύος της συμφωνίας τελωνειακής ένωσης ΕΕ-Τουρκίας το 1996 είχε ως αποτέλεσμα σημαντική αύξηση του εμπορίου μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας κατά τις προηγούμενες δεκαετίες. Η εν λόγω συμφωνία διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία όλων των βιομηχανικών προϊόντων και ορισμένων μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας. Επίσης, απαιτεί την ευθυγράμμιση της Τουρκίας με το εξωτερικό δασμολόγιο και τους κανόνες για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες καθώς και με την εμπορική πολιτική, την πολιτική ανταγωνισμού, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και την τεχνική νομοθεσία της ΕΕ που σχετίζονται με το πεδίο εφαρμογής της τελωνειακής ένωσης. Τα προβλήματα άρχισαν να συσσωρεύονται τα τελευταία έτη. Φυσικά, η Επιτροπή εξακολουθεί να επιμένει στη συμμόρφωση της Τουρκίας με τους συμφωνηθέντες κανόνες της τελωνειακής ένωσης και στην χωρίς διακρίσεις εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου στη συμφωνία σύνδεσης έναντι όλων των κρατών μελών, περιλαμβανομένης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το 2019 η Επιτροπή εξακολούθησε να αξιοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέσα για να εγείρει τις εν λόγω ανησυχίες, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής για την τελωνειακή ένωση και άλλων διμερών συναντήσεων. Όσον αφορά τη συνεχιζόμενη τουρκική πολιτική της **υποχρέωσης τοπικής παραγωγής** στον φαρμακευτικό τομέα, η ΕΕ κίνησε διαδικασία στο πλαίσιο του ΠΟΕ, για πρώτη φορά κατά υποψήφιας χώρας.

5. Σαουδική Αραβία

Στη Σαουδική Αραβία οι εταιρείες της ΕΕ αντιμετωπίζουν πολλά εμπορικά εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά, όπως η διαδικασία απόκτησης των **σαουδαραβικών σημάτων ποιότητας** (ιδίως για τα κεραμικά πλακίδια). Νέοι όροι εισαγωγών υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας για τις **εξαγωγές φρούτων και λαχανικών** της ΕΕ δημιουργούν αδικαιολόγητο διοικητικό φόρτο και κόστος. Τα εν λόγω εμπόδια εγείρονται συστηματικά από την Επιτροπή στον ΠΟΕ και στο πλαίσιο διμερών επαφών με τη Σαουδική Αραβία, ενώ εξακολουθούν να αποτελούν κύρια ζητήματα στο θεματολόγιο του διαλόγου για το εμπόριο και τις επενδύσεις του Συμβουλίου Συνεργασίας ΕΕ-Κόλπου.

Χάρη στις ταχείες παρεμβάσεις πριν από την έναρξη ισχύος, δύο σχέδια τεχνικών κανονισμών που εμφανίστηκαν ως νέα εμπόδια το 2019 καταργήθηκαν το ίδιο έτος και σχετίζονταν αντίστοιχα με τα **ανώτατα όρια πρόσθετων σακχάρων** σε ορισμένα προϊόντα διατροφής και με την **επισήμανση τύπου φωτεινού σηματοδότη**. Παρότι το 2019 καταγράφηκε μερική πρόοδος για ορισμένα κράτη μέλη, η Σαουδική Αραβία συνέχισε να επιβάλλει **προσωρινές απαγορεύσεις σε**

εθνικό επίπεδο στις εισαγωγές ζώντων ζώων σε περιπτώσεις εκδήλωσης εστιών ζωννόσων, χωρίς να τηρεί τα διεθνή πρότυπα του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων (ΟΙΕ)¹³.

Γ. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Η ποιότητα των καυσίμων της Αυστραλίας συγκαταλέγεται μεταξύ των χειρότερων στον ΟΟΣΑ και κατατάσσεται στην 70ή θέση στον κόσμο. Πιο συγκεκριμένα, η **περιεκτικότητα σε θείο** της αμόλυβδης βενζίνης είναι επί του παρόντος 15 φορές υψηλότερη σε σχέση με το πρότυπο της ΕΕ. Αυτό το κακής ποιότητας καύσιμο είναι, στην πραγματικότητα, **ασύμβατο με τους τελευταίους τύπου, υψηλής απόδοσης κινητήρες Euro 6**, γεγονός που είχε ως συνέπεια ορισμένοι κατασκευαστές της ΕΕ να υποχρεωθούν να αποσυντονίσουν τους κινητήρες ή ακόμη και να αντικαταστήσουν τους κινητήρες ορισμένων μοντέλων με παλαιότερα πρότυπα που ρυπαίνουν περισσότερο.

Τα πρότυπα επρόκειτο να λήξουν το 2019, αλλά η αυστραλιανή κυβέρνηση δεν έχει συγκεκριμένα σχέδια αντιμετώπισης της εξοικονόμησης καυσίμου. Αυτό φαίνεται ότι συνδέεται με το κόστος που συνεπάγεται η αναβάθμιση της ικανότητας διύλισης βενζίνης της Αυστραλίας ώστε να συμμορφώνεται με το απαιτούμενο πρότυπο. Η σχετική βιομηχανία δεν φαίνεται πρόθυμη να προβεί στην εν λόγω επένδυση ελλείψει κυβερνητικής στήριξης.

Δ. ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ

Από τις αρχές του 2019, οι προμηθευτές **συστημάτων διαχείρισης ερματικού ύδατος** αντιμετωπίζουν ένα νέο εμπόδιο λόγω μη αναγνώρισης των δοκιμών που διενεργούνται εκτός της Κορέας στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης τύπου για την εγκατάσταση των εν λόγω συστημάτων σε πλοία με σημαία Κορέας. Δεδομένου ότι από τον Σεπτέμβριο του 2018 όλα τα νέα πλοία πρέπει να είναι εξοπλισμένα με σύστημα διαχείρισης ερματικού ύδατος και όλα τα υπάρχοντα πλοία πρέπει, μέχρι το 2024, να μετασκευαστούν ώστε να διαθέτουν το εν λόγω σύστημα, η σχετική αγορά είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Η ασυμμετρία όσον αφορά τις διαδικασίες πιστοποίησης μεταξύ της ΕΕ και της Κορέας αποτελεί ζήτημα που έχει εγερθεί σε διμερές επίπεδο με την Κορέα.

Δεύτερον, οι εισαγωγές **ενδυμάτων για βρέφη** κατέστησαν ολοένα και πιο δύσκολες το 2019. Παρότι ένα νέο σύνολο κατευθυντήριων γραμμών με τίτλο «Επικαιροποιημένα κριτήρια επιβεβαίωσης ποιότητας για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για βρέφη» καθιερώνει εξαιρετικά αυστηρές διαδικασίες, δεν κοινοποιήθηκε μέσω της πλατφόρμας του ΠΟΕ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σημαντικό αριθμό πρόσθετων διαδικασιών και δοκιμών επαναπιστοποίησης και την εκθετική αύξηση του κόστους επαναδοκιμής. Η κορεατική τελωνειακή υπηρεσία συμφώνησε να απαντήσει στις γραπτές παρατηρήσεις της ΕΕ και η Επιτροπή θα επιδιώξει ενεργά την άρση του συγκεκριμένου εμποδίου.

¹³

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων, που χρησιμοποιεί το ιστορικό ακρωνύμιό του ΟΙΕ («Office International des Epizooties»).

IV. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΗΡΘΗΣΑΝ ΤΟ 2019

A. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Για την άρση των εμποδίων στο εμπόριο, η στρατηγική της ΕΕ για την πρόσβαση στην αγορά αξιοποιεί διάφορα εργαλεία.

Εργαλείο 1: Διπλωματικές ενέργειες. Υπάρχει συνεχής ροή διπλωματικού έργου, στο πλαίσιο του οποίου η Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι διάφοροι κλάδοι αναπτύσσουν στενή συνεργασία μέσω του δικτύου των αντιπροσωπειών της ΕΕ και των πρεσβειών των κρατών μελών σε τρίτες χώρες. Στο έργο αυτό περιλαμβάνεται ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, από τεχνικά έργα στον τομέα του εμπορίου έως επίσημα διαβήματα, όπως οι αποστολές υψηλού επιπέδου Ευρωπαίων Επιτρόπων και οι πρωτοβουλίες σε υπουργικό και σε προεδρικό επίπεδο. Όπου αυτό βελτιώνει την αποτελεσματικότητα του έργου μας, η δράση συντονίζεται με ομοϊδέατες εταίρους.

Εργαλείο 2: Επίλυση διαφορών. Οι τακτικές εργασίες στις επιτροπές του ΠΟΕ συμπληρώνονται από την έντονη δραστηριότητα της Επιτροπής στο πλαίσιο του μηχανισμού επίλυσης διαφορών. Η ΕΕ έχει επίσης διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων του ΠΟΕ από τρίτες χώρες, παρακολουθώντας στενά τη δέουσα εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων. Η κίνηση διαδικασίας, το 2019, με την Ουκρανία βάσει της συμφωνίας σύνδεσης (απαγόρευση εξαγωγών ξυλείας), με την Τελωνειακή Ένωση της Μεσημβρινής Αφρικής βάσει της Συμφωνίας Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (πουλερικά), καθώς και οι προσφυγές στο πλαίσιο του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ κατά της Ινδονησίας (περιορισμοί στις εξαγωγές πρώτων υλών) και των ΗΠΑ (μέτρα εμπορικής άμυνας για τις ώριμες ελιές) καταδεικνύουν ότι η Επιτροπή δεν διστάζει να καταφύγει στη διμερή επίλυση διαφορών, όπως προβλέπεται στις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών που έχει συνάψει, ούτε σε πολυμερή επίλυση διαφορών. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει υποβάλει επίσημη πρόταση για την ενίσχυση του κανονισμού επιβολής¹⁴ που επιτρέπει στην ΕΕ να λαμβάνει ορισμένα αντίμετρα σε περίπτωση που υπάρχουν εμπόδια στην ορθή λειτουργία της διμερούς ή πολυμερούς διαδικασίας επίλυσης διαφορών. Τέλος, ως επιπλέον εργαλείο, η Επιτροπή μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει, κατόπιν αιτήματος εξαγωγέων, τη διαδικασία που προβλέπεται από τον κανονισμό περί εμπορικών φραγμών (TBR).

Εργαλείο 3: Συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ (ΣΕΣ). Τα εμπόδια που εντοπίζονται στο πλαίσιο της δράσης μας για την πρόσβαση στην αγορά παραπέμπονται απευθείας σε εμπορικές διαπραγματεύσεις ή —όπου υπάρχουν ήδη συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών— στους σχετικούς μηχανισμούς εφαρμογής, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά. Η Επιτροπή ενέτεινε επίσης τις προσπάθειές της στο πεδίο της εφαρμογής και της επιβολής ώστε να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, μπορούν να επωφελούνται από τις υφιστάμενες δεσμεύσεις. Η ΕΕ έχει στη διάθεσή της τα εργαλεία και τα χρησιμοποιεί με αποτελεσματικότητα για την εξάλειψη των εμπορικών φραγμών, τη βελτίωση της προστασίας και επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ), την προσφυγή σε διαδικασίες επίλυσης διαφορών και την επιβολή μέτρων εμπορικής άμυνας σε περιπτώσεις αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, ενώ βελτίωσε και τον συντονισμό των διαφόρων αυτών πυλώνων των δραστηριοτήτων επιβολής της.

Είναι σημαντικό ότι η εταιρική μας σχέση για την πρόσβαση στην αγορά λειτουργεί επίσης ως σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για την εκ των προτέρων αποτροπή των εμποδίων.

¹⁴

Πρόταση της Επιτροπής COM(2019) 623, 12.12.2019.

Β. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΗΡΘΗΣΑΝ ΤΟ 2019 ΑΝΑ ΤΡΙΤΗ ΧΩΡΑ

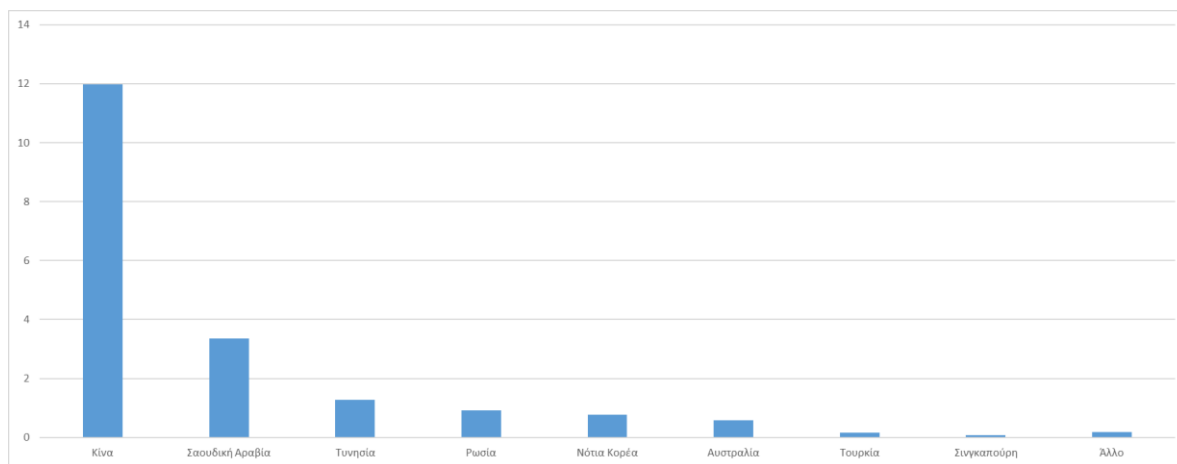
Χάρη στις συνδυασμένες προσπάθειες όλων των ενδιαφερόμενων μερών στην εταιρική μας σχέση για την πρόσβαση στην αγορά, το 2019 ήρθαν πλήρως ή εν μέρει 40 συνολικά εμπόδια σε 22 διαφορετικές τρίτες χώρες, σε εννέα τομείς οικονομικής δραστηριότητας καθώς και σε οριζόντια βάση. Αθροίζοντας όλα τα ποσοτικοποιήσιμα εμπόδια, οι εξαγωγές της ΕΕ που επηρεάστηκαν από τα αρθθέντα εμπορικά εμπόδια το 2019 ανέρχονταν σε 19,4 δις. EUR για την ΕΕ-27.

Στο σχήμα 8 εμφανίζονται οι τρίτες χώρες στις οποίες εμπόδια αντιμετωπίστηκαν με επιτυχία. Η Σαουδική Αραβία κατατάσσεται πρώτη σε σχέση με πέντε εμπόδια που ήρθαν το 2019, ακολουθούμενη από την Αίγυπτο, τη Σιγκαπούρη και τη Ρωσία (τρία εμπόδια η καθεμία). Δύο εμπόδια ήρθαν στην Αυστραλία, τον Καναδά, την Κίνα, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, το Μεξικό, τον Ισημερινό και τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα. Δέκα επιπλέον εμπορικά εμπόδια για τις εταιρείες της ΕΕ σε δέκα άλλες τρίτες χώρες ήρθαν επίσης το 2019.

Σχήμα 8: Γεωγραφική κατανομή των εμποδίων που ήρθαν το 2019

Με βάση την αξία των συναλλαγών που επηρεάζονται (πίνακας 3) από τα αρθθέντα εμπόδια, τα σημαντικότερα εμπόδια ήρθαν στην Κίνα, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 63 % επί του συνόλου των εμπορικών ροών που επηρεάζονται, ενώ ακολουθούν η Σαουδική Αραβία και τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, που αντιπροσωπεύουν κατά προσέγγιση 17 %. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι οι εμπορικές ροές σε ορισμένες χώρες ή περιοχές ενδέχεται να υποτιμώνται εδώ, καθώς τα αρθθέντα εμπόδια με οριζόντια κάλυψη προϊόντων είναι πιο δύσκολο να εκτιμηθούν.

Πίνακας 3: Εμπορικές ροές της ΕΕ-27 οι οποίες επηρεάζονται από τα εμπόδια που ήρθαν το 2019, ανά χώρα εταίρο, (σε δις. EUR)¹⁵

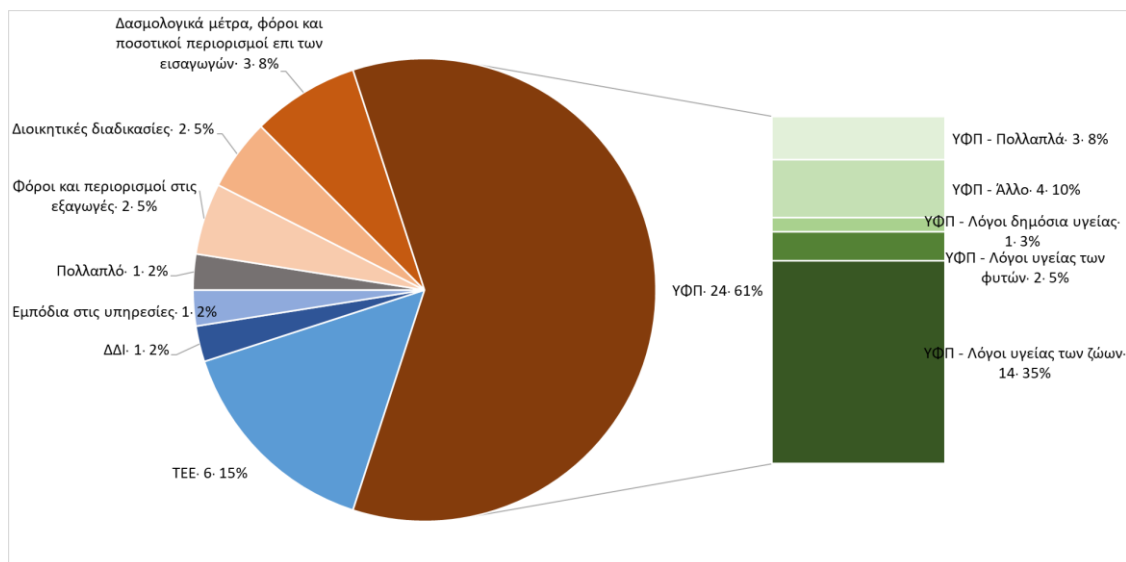
Ακόμη και στα επί του παρόντος πλέον δύσκολα περιβάλλοντα για το εμπόριο, όπως η Κίνα και η περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, η στρατηγική μας μπορεί να αποφέρει απτά αποτελέσματα για τους εξαγωγείς της ΕΕ, ιδίως για ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής.

Γ. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΗΡΘΗΣΑΝ ΤΟ 2019 ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΜΕΤΡΟΥ

Οι προσπάθειές μας στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την πρόσβαση στην αγορά έχουν συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στην επίλυση ζητημάτων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (24) στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας. Καταργήθηκαν επίσης άλλα μέτρα που λαμβάνονται στα σύνορα, δηλαδή δασμολογικά μέτρα επί των εισαγωγών (3), τελωνειακές διοικητικές διαδικασίες (2) και περιορισμοί στις εξαγωγές (2).

Τα εμπόδια «πίσω από τα σύνορα» που αντιμετωπίστηκαν επηρέαζαν τις επιχειρήσεις της ΕΕ υπό τη μορφή τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο (6 μέτρα), ΔΔΙ (1 εμπόδιο), ενώ επίσης ένα εμπόδιο για το εμπόριο και τις υπηρεσίες ήρθε με επιτυχία το 2019.

¹⁵ «Άλλες χώρες» είναι η Αίγυπτος, ο Ισημερινός, το Καζαχστάν, τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, ο Καναδάς, η Ταϊλάνδη, η Ινδονησία, η Ιαπωνία, το Μεξικό, η Μολδαβία, η Νότια Αφρική και το Ιράν.

Σχήμα 9: Κατανομή των εμποδίων που ήρθαν το 2019 ανά είδος (αριθμός μέτρων)

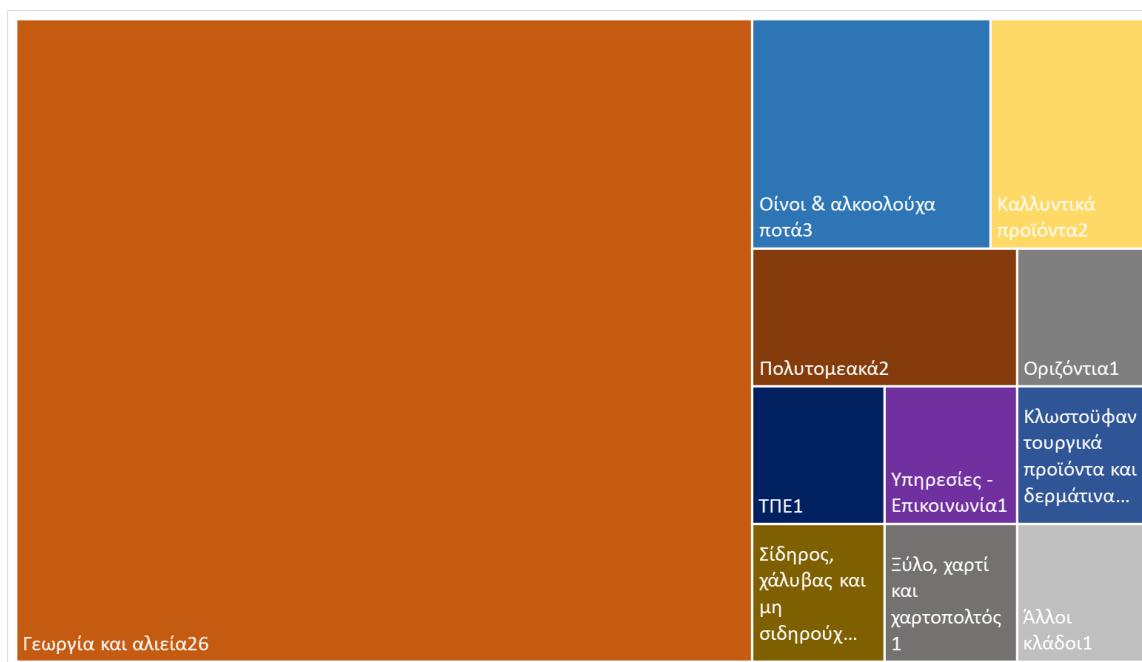
Το 2019 επιτεύχθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά την άρση εμποδίων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας. Αντιθέτως, αποδείχθηκε ότι είδη μέτρων που εφαρμόζονται κατά κανόνα σε βιομηχανικούς τομείς ή στις υπηρεσίες είναι δύσκολο να επιλυθούν. Γι' αυτόν τον λόγο, οφείλουμε να υιοθετήσουμε μια πιο δυναμική προσέγγιση από την πλευρά μας και να εντείνουμε την επικέντρωσή μας στο πρόβλημα τα επόμενα έτη.

Δ. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΗΡΘΗΣΑΝ ΤΟ 2019 ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

Το σχήμα 10 παρέχει επισκόπηση του αριθμού των εμποδίων που ήρθαν στους διάφορους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Η γεωργία και αλιεία ήταν ο τομέας στον οποίο ήρθαν τα περισσότερα εμπόδια (26). Σ' αυτά περιλαμβάνονται ζητήματα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας που επιλύθηκαν πλήρως ή εν μέρει (24) και δύο τεχνικοί κανονισμοί (κυρίως, ένας σχετικά με την επισήμανση τύπου «φωτεινού σηματοδότη»).

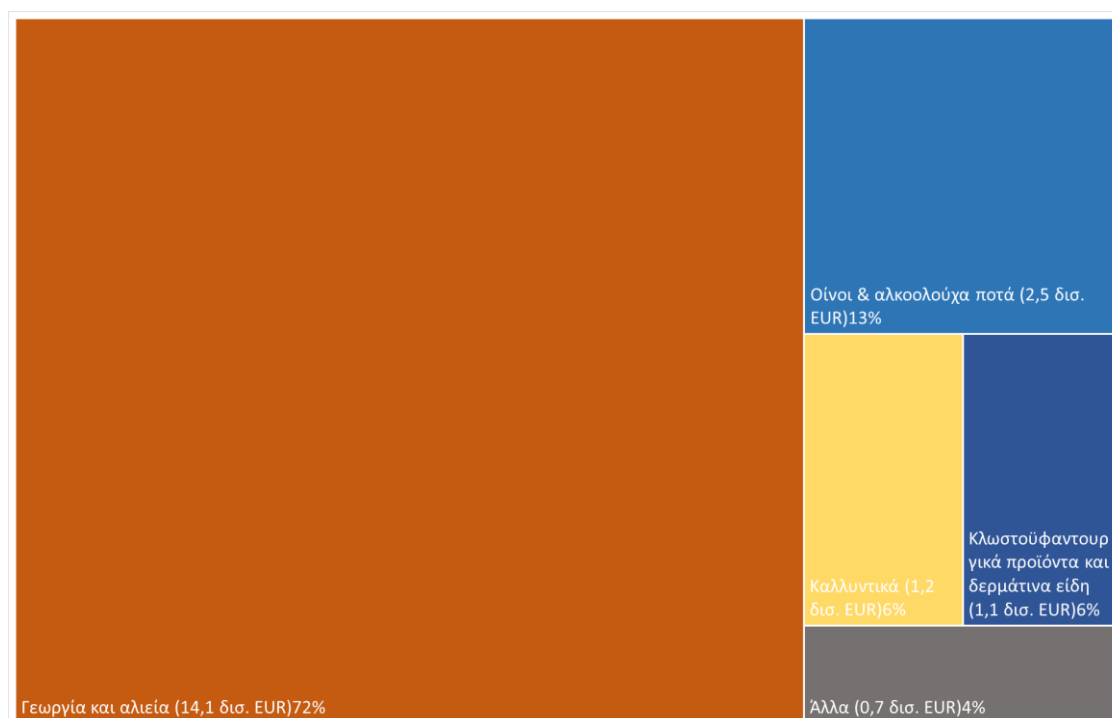
Στον τομέα *οίνων και αλκοολούχων ποτών* καταγράφηκαν τρία αρθέντα εμπόδια και στον τομέα των καλλυντικών προϊόντων, δύο. Επιμέρους εμπόδια ήρθαν αντίστοιχα στους τομείς *ΤΠΕ, υπηρεσιών επικοινωνιών, κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και δερμάτινων ειδών, ξύλου, χαρτιού και χαρτοπολτού*, καθώς και *σιδήρου και χάλυβα*.

Τέλος, αντιμετωπίστηκε επίσης σύνολο τριών εμποδίων που είτε είχαν τελείως *οριζόντιο χαρακτήρα* ή επηρέαζαν *διάφορους κλάδους*.

Σχήμα 10: Τομεακή κατανομή των εμποδίων που ήρθαν το 2019 όπως καταγράφηκαν στην MADB (αριθμός εμποδίων)

Με βάση τους υπολογισμούς των εμπορικών ροών που επηρεάζονται, το σχήμα 11 παρουσιάζει την οικονομική βαρύτητα των αρθθέντων εμποδίων στους διάφορους τομείς, αναδεικνύοντας το γεγονός ότι η άρση τους το 2019 μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στις εξαγωγές της ΕΕ πρωτίστως στον κλάδο *γεωργίας και αλιείας*, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 72 % των συνολικών εμπορικών ροών που δυνητικά επηρεάζονται, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 14,1 δισ. EUR. Οι τομείς των *οίνων & αλκοολούχων ποτών* (2,5 δισ. EUR) και των *καλλυντικών προϊόντων* (1,5 δισ. EUR) αποκόμισαν επίσης σημαντικά οφέλη από την άρση των εμποδίων.

Σχήμα 11: Εμπορικές ροές της ΕΕ-27 που επηρεάστηκαν από εμπόδια που ήρθαν το 2019,

ανά τομέα¹⁶
(σε δισ. EUR και ποσοστό)

Η ποσοτικοποιήσιμη αποτελεσματικότητα της στρατηγικής της ΕΕ για την άρση των εμποδίων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας και τη χορήγηση πρόσβασης στην αγορά στις εξαγωγές της ΕΕ το 2019 είναι το αποτέλεσμα πολύπλευρης προσέγγισης. Πέραν των μέτρων που αναφέρονται στην ενότητα V, στο πλαίσιο 6 κατωτέρω παρουσιάζονται μερικές επιτυχημένες περιπτώσεις αυτού του είδους της προσέγγισης.

Πλαίσιο 6 — Κατάργηση εμποδίων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας — μερικές επιτυχημένες περιπτώσεις

• **Ιαπωνία — γεωργικά προϊόντα διατροφής**

Απαγόρευση των εισαγωγών βοείου κρέατος λόγω σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών (ΣΕΒ)¹⁷

Για πάνω από 20 έτη, η Ιαπωνία επιβάλλει απαγόρευση των εισαγωγών βοείου κρέατος από χώρες που κοινοποιούν εκδήλωση εστίας ΣΕΒ. Τα εν λόγω μέτρα θεωρούνται δυσανάλογα και η Ιαπωνία δεν έχει παράσχει εκτίμηση επικινδυνότητας βάσει επιστημονικών στοιχείων προκειμένου να δικαιολογήσει την εφαρμογή αυστηρότερων μέτρων σε σχέση με το πρότυπο του ΟΙΕ. Τα τελευταία έτη, ο διάλογος με τις ιαπωνικές αρχές έχει οδηγήσει στην άρση της απαγόρευσης που σχετίζεται με την ΣΕΒ για αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ. Το 2019, μετά από αρκετά έτη συζητήσεων, η Ιαπωνία ήρε την απαγόρευση του βοείου κρέατος από την Κροατία και δέχτηκε βόειο κρέας από ζώα ηλικίας άνω των 30 μηνών από την Ιρλανδία. Οι νέες διμερείς δομές που συστήθηκαν βάσει της συμφωνίας οικονομικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιαπωνίας παρέχουν στην Επιτροπή περαιτέρω δυνατότητες για να ζητήσει πιο απτά αποτελέσματα επί του εν λόγω ζητήματος με την Ιαπωνία καθώς και την άρση των εναπομεινάντων εμποδίων.

Απαγόρευση σε εθνικό επίπεδο σε περιπτώσεις εκδήλωσης εστιών HPAI (γρίπη των πτηνών)

Τα διεθνή πρότυπα του ΟΙΕ για τη μόλυνση από ιούς της γρίπης των πτηνών καθορίζουν τις περιπτώσεις εκδήλωσης εστιών κατά τις οποίες δεν θα πρέπει να λαμβάνονται περιοριστικά για το εμπόριο μέτρα καθώς και τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εμπορικοί περιορισμοί θα πρέπει να περιορίζονται στις καθορισμένες μολυσμένες περιοχές της οικείας χώρας (αντί να καλύπτεται ολόκληρη η επικράτεια). Μετά από εκδηλώσεις εστιών παθογόνων ιών της γρίπης των πτηνών, η Ιαπωνία επιβάλλει απαγορεύσεις σε εθνικό επίπεδο, παρά τα αποτελεσματικά και αυστηρά μέτρα της ΕΕ για την περιφερειοποίηση, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο, τα οποία θα πρέπει να επιτρέπουν τη διεξαγωγή εμπορικών συναλλαγών με κάθε ασφάλεια.

Κάποια πρόοδος επιτεύχθηκε, καθώς σε περίπτωση εκδήλωσης εστιών HPAI επιτρέπεται η εξαγωγή αυγών επώασης ή νεοσσών μιας ημέρας από τις Κάτω Χώρες στην Ιαπωνία, από ζώνες απαλλαγμένες από την ασθένεια. Η Επιτροπή και η Ιαπωνία έχουν δεσμευτεί ευρύτερα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των νέων διμερών δομών βάσει της συμφωνίας ΕΕ-Ιαπωνίας, να θεσπίσουν αμοιβαία αναγνώριση μέτρων περιφερειοποίησης τα οποία σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας των ζώων. Απτά αποτελέσματα σε σχέση με το συγκεκριμένο έργο αναμένονται εντός αποδεκτού χρονικού πλαισίου καθυστέρησης.

• **Καναδάς — γεωργικά προϊόντα διατροφής**

¹⁶ Το «Άλλα» περιλαμβάνει κεραμικά και γυαλί, χημικά προϊόντα, ηλεκτρονικά είδη, ΤΠΕ, σίδηρο, χάλυβα και μη σιδηρούχα μέταλλα, ξύλο, χαρτί και χαρτοπολτό και άλλους κλάδους.

¹⁷ ΣΕΒ: Σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών.

Φυτοϋγειονομικοί όροι εισαγωγών για νωπές τομάτες

Το 2016 τέθηκαν σε ισχύ οι καναδικές φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις εισαγωγών σε σχέση με τον οργανισμό *Tuta absoluta* (φυλορρήκτης της τομάτας) για τις νωπές τομάτες, βάσει των οποίων απαιτείται η αφαίρεση των πράσινων μερών της τομάτας, εάν οι τομάτες εισάγονται από χώρα που έχει πληγεί από τον *Tuta absoluta*. Το 2019 η Ισπανία ήταν η πρώτη χώρα που έλαβε άδεια για την πιστοποίηση φορτίων καρπών νωπής τομάτας χωρίς τα πράσινα μέρη. Υπάρχει επίσης ενδιαφέρον εξαγωγής τοματών με τα πράσινα μέρη τους και υποβλήθηκε αίτηση στον Καναδά με όρους ελέγχου που εγγυώνται την απόλυτη ασφάλεια των εμπορικών συναλλαγών. Η εν λόγω αίτηση είναι ακόμη υπό αξιολόγηση από τον Καναδά.

Αδικοιολόγητοι εμπορικοί περιορισμοί λόγω μη αναγνώρισης της απαλλαγής χώρας και περιοχών απαλλαγμένων από επιβλαβείς οργανισμούς των κρατών μελών της ΕΕ για τους μακρόκερους του ξύλου των εσπεριδοειδών και της Ασίας (CLB και ALB)

Το 2013 ο Καναδάς επέβαλε αδικοιολόγητη απαγόρευση στις εισαγωγές φυτών με μίσχο διαμέτρου άνω των 10 mm από ολόκληρη την ΕΕ λόγω θεωρούμενου εμπορικού κινδύνου μετάδοσης των ALB και CLB. Πράγματι, η κανονιστική ρύθμιση για τους εν λόγω επιβλαβείς οργανισμούς είναι καλή στην ΕΕ, με αυστηρά μέτρα ελέγχου, και, κατά συνέπεια, οι εμπορικοί εταίροι θα πρέπει να αναγνωρίσουν τις περιοχές που είναι απαλλαγμένες από επιβλαβείς οργανισμούς.

Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, ο Καναδάς αναγνώρισε 21 κράτη μέλη της ΕΕ ως απαλλαγμένα από τους CLB και ALB. Η Επιτροπή συνεχίζει τις συζητήσεις με τον Καναδά με στόχο την αναγνώριση των απαλλαγμένων από επιβλαβείς οργανισμούς περιοχών και στα πληγέντα κράτη μέλη της ΕΕ.

- **Μεξικό — γεωργικά προϊόντα διατροφής**

Περιορισμοί στις εισαγωγές νωπών φρούτων και λαχανικών

Οι εξαγωγές φρούτων και λαχανικών της ΕΕ προς το Μεξικό εμποδίζονται από πρωτόκολλα εισαγωγών που περιλαμβάνουν ένα δυσανάλογο μέτρο μετριασμού (ψυχρή επεξεργασία) και επιθεωρήσεις στη χώρα καταγωγής πριν από την αποστολή, με έξοδα του κλάδου (προεκτελωνισμός). Το Μεξικό δεν έχει τεκμηριώσει ακόμα την εκτίμηση επικινδυνότητάς του, βάσει της οποίας συνιστάται η εφαρμογή του εν λόγω ευρέος φάσματος επιβλαβών οργανισμών και μέτρων μετριασμού. Επιπλέον, τα μέτρα για τον μετριασμό των επιβλαβών οργανισμών καραντίνας για τα εσπεριδοειδή, τα μήλα, τα αχλάδια, τα ακτινίδια και τα ροδάκινα είναι πολυάριθμα και επαχθή. Για να εισαχθεί κάθε προϊόν στο Μεξικό υπόκειται σε εξέταση κατά περίπτωση.

Το 2019, σημειώθηκε πρόοδος σε σχέση με το εν λόγω εμπόδιο, όταν το Μεξικό ενέκρινε τις εισαγωγές αχλαδιών από το Βέλγιο. Το Μεξικό κοινοποίησε επίσης τους φυτοϋγειονομικούς όρους για τις εισαγωγές ακτινιδίων από την Ιταλία (αίτημα που εκκρεμούσε από το 2006) και, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, δημοσίευσε στον ιστότοπό του τους όρους εισαγωγών, γεγονός που συνεπάγεται ότι η αγορά για ακτινίδια από την Ιταλία είναι πλέον ανοικτή.

Χρονοβόρες διαδικασίες έγκρισης για τις εισαγωγές κρέατος χοιροειδών

Το Μεξικό εφαρμόζει χρονοβόρες διαδικασίες έγκρισης για τις εισαγωγές κρέατος χοιροειδών. Τα τελευταία έτη σημειώθηκε πρόοδος, ενώ το 2019 επιτράπηκε στις Κάτω Χώρες να εξάγουν χοιρινό κρέας. Το Μεξικό δεσμεύτηκε επίσης να εισαγάγει σταδιακά διαδικασία προεγγραφής για τα αδειοδοτηθέντα κράτη μέλη, αίροντας την ανάγκη για μελλοντικούς ελέγχους εγκαταστάσεων.

Η αντανάκλαση της επιτυχίας στον τομέα της υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας συνίσταται στο γεγονός ότι τα εμπόδια στον τομέα της βιομηχανίας και των υπηρεσιών που ήρθαν το 2019 επηρέασαν πολύ μικρότερο όγκο εξαγωγών της ΕΕ. Το ίδιο ισχύει μεταξύ άλλων και σε τομείς, όπως ο τομέας της υψηλής τεχνολογίας, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την τεχνολογική αυτοδυναμία και τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ. Αυτό υποδηλώνει ότι ο προστατευτισμός στους εν λόγω τομείς καθίσταται ολοένα και πιο διάχυτος, γεγονός που απαιτεί την υιοθέτηση ποιοτικά διαφορετικής προσέγγισης εκ μέρους της ΕΕ προκειμένου να εμπεδώσει τη θέση μας όχι μόνο ως του μεγαλύτερου εμπορικού συνασπισμού παγκοσμίως αλλά και ως παγκόσμιου τεχνολογικού ηγέτη.

V. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΗΡΘΗΣΑΝ ΤΟ 2019

Στην παρούσα ενότητα παρέχεται πιο λεπτομερής ανάλυση επιλεγμένου αριθμού εμποδίων που αντιμετώπιστηκαν το 2019, με έμφαση στις χώρες με τις σημαντικότερες εμπορικές ροές που επηρεάζονται δυνητικά από τα καταργηθέντα μέτρα. Αυτές είναι η Κίνα, η περιοχή της Μεσογείου & της Μέσης Ανατολής (Τυνησία, Αίγυπτος, Λίβανος, Τουρκία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, Σαουδική Αραβία), η Ρωσία, η Αυστραλία και η Νότια Κορέα. Οι εν λόγω εταίροι αντιπροσωπεύουν το 98 % των εμπορικών ροών που επηρεάζονται δυνητικά από τα καταργηθέντα μέτρα το 2019.

A. ΚΙΝΑ

Απαιτήσεις πιστοποίησης για προϊόντα διατροφής χαμηλού κινδύνου

Το σχέδιο απαίτησης πιστοποίησης για τρόφιμα χαμηλού κινδύνου προτάθηκε το 2015 και προέβλεπε την απαίτηση πρόσθετου πιστοποιητικού, σε συνδυασμό με την επίσημη πιστοποίηση. Η επίσημη πιστοποίηση ή βεβαίωση για όλα τα προϊόντα που καλύπτονται από το προταθέν μέτρο δεν βασιζόταν σε επιστημονική αξιολόγηση της επικινδυνότητας που ενέχουν τα εν λόγω προϊόντα και, ως εκ τούτου, ήταν δυσανάλογη. Τον Μάρτιο του 2019 η Κίνα δήλωσε ότι ανέστειλε την κοινοποιηθείσα απαίτηση πιστοποίησης και ότι η ηλεκτρονική ομάδα εργασίας «επιτροπή Codex για την επιθεώρηση των εισαγωγών και εξαγωγών τροφίμων και για συστήματα πιστοποίησης» (CCFICS) αναζητούσε λύση που θα βασιζόταν σε πολυμερή συμφωνία.

Ωστόσο, στα τέλη Δεκεμβρίου 2019, η Κίνα ξεκίνησε διαβούλευση σε εθνικό επίπεδο σχετικά με σχέδιο κανονισμού για την καταχώριση των υπερπόντιων παραγωγών εισαγόμενων τροφίμων. Εάν εφαρμοζόταν, ο εν λόγω κανονισμός επρόκειτο να επιβάλει την εφαρμογή μιας ιδιαίτερα επαχθούς διοικητικής διαδικασίας καταχώρισης στις εταιρείες της ΕΕ που πραγματοποιούν εξαγωγές τροφίμων στην Κίνα, ανεξάρτητα από τον κίνδυνο που συνδέεται με τα τρόφιμα. Η διαδικασία αυτή θα δημιουργούσε σημεία συμφόρησης, καθώς θα λειτουργούσε ως πραγματικό μη δασμολογικό εμπόδιο για το εμπόριο.

Μακροχρόνια και αδικαιολόγητη απαγόρευση των εισαγωγών βοοειδών και προβάτων από την ΕΕ και των προϊόντων τους

Το 2000 η Κίνα επέβαλε απαγόρευση εισαγωγών στα βοοειδή/πρόβατα από την ΕΕ και στα προϊόντα τους λόγω της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών και των μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών (γνωστότερων ως ΣΕΒ και ΜΣΕ αντίστοιχα), ενώ οι περιορισμοί άρχισαν να αίρονται με βραδείς ρυθμούς μόλις από το 2014, ανά κράτος μέλος. Το 2019 επιτράπηκαν οι εισαγωγές βοείου κρέατος για τη Γαλλία, την Ιρλανδία και τις Κάτω Χώρες, παρά τους περιορισμούς σχετικά με την ηλικία των επιλέξιμων ζώων, τις κατηγορίες προϊόντων και τον αριθμό των εγκαταστάσεων που έλαβαν άδεια να πραγματοποιούν εξαγωγές. Η Επιτροπή συνεχίζει τη συνεργασία με την Κίνα, με σκοπό την άρση των εναπομεινάντων περιορισμών για τα τρία κράτη μέλη που έλαβαν άδεια και την απόκτηση άδειας για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ που ενδιαφέρονται για εξαγωγές προϊόντων βοοειδών και προβάτων στην Κίνα.

B. ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Τα τελευταία έτη, η ΕΕ ενίσχυσε τη δραστηριότητά της στην περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής με σκοπό την άρση των εμποδίων (βλέπε πλαίσιο 7). Κατά συνέπεια, τα τελευταία λίγα έτη και ιδίως το 2019, αρκετά εμπόδια ήρθαν ή περιορίστηκαν.

1. Τυνησία

Το 2018 επιβλήθηκε αιφνιδίως νέο περιοριστικό μέτρο υποχρεωτικής **έκδοσης αδειών εισαγωγών σχετικά με έναν ιδιαίτερα μακρύ κατάλογο προϊόντων** (είδη ένδυσης, καλλυντικά προϊόντα, γεωργικά προϊόντα διατροφής, προϊόντα καθαρισμού, παιχνίδια, κλωστοϋφαντουργικά

προϊόντα), με αντίκτυπο ύψους 350 εκατ. EUR επί των εμπορικών ροών της ΕΕ. Τα εν λόγω μέτρα επέβαλαν de facto τη μη αυτόματη έκδοση αδειών εισαγωγών, γεγονός που τα καθιστά ποσοτικούς περιορισμούς οι οποίοι απαγορεύονται βάσει της συμφωνίας ΣΕΣ ΕΕ-Τυνησίας. Το μέτρο δεν είχε κοινοποιηθεί στον ΠΟΕ και κατά τα φαινόμενα παραβίαζε και τους πολυμερείς κανόνες. Τον Ιούλιο του 2019, μετά από περαιτέρω εκτεταμένες εκκλήσεις για την απόσυρση των εν λόγω μέτρων, η κυβέρνηση της Τυνησίας ανακοίνωσε την απόφασή της να ακυρώσει τα συγκεκριμένα μέτρα έκδοσης αδειών που περιόριζαν το εμπόριο.

2. Αίγυπτος

Το 2019 κατόπιν στενής συνεργασίας, η Αίγυπτος κατήργησε την απαίτηση για **κτηνιατρικούς ελέγχους ζώντων ζώων** στην ΕΕ πριν από την εξαγωγή, δεσμεύτηκε να ευθυγραμμίσει τις σχετικές με τη ΣΕΒ απαιτήσεις για το κρέας με τις συστάσεις του ΟΙΕ, αποδέχτηκε τα πρότυπα της ΕΕ για την πλειονότητα των απαιτήσεων για τους **σπόρους γεωμήλων προς φύτευση** και διευκόλυνε τη διαδικασία **εισαγωγής παρασκευασμάτων για βρέφη** από κράτη μέλη της ΕΕ που έχουν ταξινομηθεί ως «χώρες διαφορετικές από τις χώρες αναφοράς».

3. Λίβανος

Μετά από αρκετές παρεμβάσεις αναφορικά με τη σχεδιαζόμενη **υποχρεωτική καταχώριση των εργοστασίων για ορισμένα προϊόντα**, η οποία αναμενόταν να τεθεί σε εφαρμογή το 2019, ο Λίβανος ενημέρωσε την ΕΕ ότι δεν θα εφαρμόσει την απόφαση. Παρομοίως, ο Λίβανος κατήργησε την απαίτηση διπλής τελωνειακής πιστοποίησης για τις εισαγωγές, που εισήχθη το 2019, και σε σχέση με την οποία η ΕΕ είχε εκφράσει επανειλημμένως ανησυχίες.

4. Τουρκία

Βάσει της συμφωνίας τελωνειακής ένωσης ΕΕ-Τουρκίας, οι εισαγωγές από την ΕΕ με έγγραφο Α.ΤΡ δεν θα πρέπει, κατ' αρχήν, να υπόκεινται σε εκτίμηση επικινδυνότητας. Ωστόσο, λόγω των περιορισμένων διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με την εν λόγω διαδικασία, για μεγάλο αριθμό αυτού του είδους των εισαγωγών απαιτούνται επί του παρόντος πιστοποιητικά καταγωγής. Αυτό αντιπροσωπεύει άμεσο κόστος καθώς και σημαντική αβεβαιότητα για όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς. Εντούτοις, η Επιτροπή κατόρθωσε να άρει ένα συγκεκριμένο εμπόδιο για κατηγορία ηλεκτρονικών προϊόντων που παράγονταν σε κράτη μέλη της ΕΕ και τα οποία περιλαμβάνονταν στο **τουρκικό σύστημα πρόσθετων δασμών**.

5. Σαουδική Αραβία

Αφότου εξέτασε τις γραπτές παρατηρήσεις της ΕΕ, η Σαουδική Αραβία απέσυρε το **σχέδιο κανονισμού για ανώτατο όριο πρόσθετων σακχάρων** σε ορισμένα προϊόντα διατροφής. Επιπλέον, η Σαουδική Αραβία ενημέρωσε ότι η **επίσημανση τύπου φωτεινού σηματοδότη** που προβλεπόταν στο σχέδιο κανονισμού σχετικά με την επίσημανση όσον αφορά τις τροφικές ιδιότητες για τα περισσότερα συσκευασμένα προϊόντα διατροφής θα είναι εθελοντική και όχι υποχρεωτική, όπως ήταν η αρχική πρόθεση. Ορισμένα επιτεύγματα καταγράφηκαν επίσης στο μέτωπο της υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, καθώς αντιμετωπίστηκαν πλήρως ή εν μέρει τρία εμπόδια: καταργήθηκαν για ορισμένα κράτη μέλη οι αδικαιολόγητοι **περιορισμοί στις εισαγωγές βοείου και πρόβειου κρέατος** λόγω της ΣΕΒ, καθώς και οι **σε εθνικό επίπεδο απαγορεύσεις των εισαγωγών ζώντων ζώων** λόγω κοινοποίησης του ΟΙΕ για εκδήλωση εστιών ζωνοόσων. Καθιερώθηκαν διμερή πιστοποιητικά για τις **εξαγωγές ψαριών, μαλακόστρακων και μαλακίων** προς τη Σαουδική Αραβία, ανοίγοντας, κατ' ουσίαν, εκ νέου την αγορά για εγκεκριμένους οικονομικούς φορείς.

6. Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ)

Η Επιτροπή και η αντιπροσωπεία της ΕΕ κατέβαλαν στοχευμένες προσπάθειες και ήσαν ορισμένα από τα σημαντικότερα εμπόδια πρόσβασης στην αγορά το 2019 στους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας και των γεωργικών προϊόντων διατροφής: νέες διαδικασίες έγκρισης όπως δαπανηροί έλεγχοι από τρίτους, δοκιμές και επίσημανση των προϊόντων, που επηρέαζαν όλα τα

επιμέρους ανταλλακτικά αυτοκινήτων και ορισμένα γαλακτοκομικά προϊόντα, καθώς και χυμούς φρούτων.

Ως αποτέλεσμα δράσης εκτός δομών της ΕΕ, η Αρχή Τυποποίησης και Μετρολογίας (ESMA) των ΗΑΕ επιβεβαίωσε ότι, αντί της **καταχώρισης και δοκιμής επιμέρους ανταλλακτικών αυτοκινήτων**, οι εν λόγω δαπανηρές απαιτήσεις μπορούν να εφαρμοστούν σε ομάδες ανταλλακτικών αυτοκινήτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μειώθηκε δραστικά το κόστος και ο διοικητικός φόρτος.

Τα ΗΑΕ διευκόλυναν τις **εισαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων και χυμών φρούτων** από την ΕΕ. Δεδομένου ότι η ESMA αναγνώρισε το σύστημα ασφάλειας των τροφίμων της ΕΕ, τα εν λόγω προϊόντα δεν χρειάζεται πλέον να υπόκεινται σε έλεγχο στην Ευρώπη αλλά απλώς να εγκρίνονται κατόπιν ελέγχων των εγγράφων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά το κόστος έγκρισης, καθότι οι επιχειρήσεις δεν υποχρεούνται να καταβάλλουν το κόστος των ελέγχων που διενεργούν τρίτοι φορείς πιστοποίησης στην ΕΕ. Τα ΗΑΕ αναγνώρισαν επίσης τις εγκρίσεις της ΕΕ όσον αφορά τα πρόσθετα τροφίμων και τα φυτοφάρμακα και, ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις της ΕΕ μπορούν να παραπέμπουν στη νομοθεσία της ΕΕ για οποιαδήποτε γεωργικά προϊόντα διατροφής.

Πλαίσιο 7: Περιοχή της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής: εγχειρίδιο στρατηγικής της ΕΕ (EU playbook) για την άρση εμποδίων

Η ΕΕ χρησιμοποίησε ευρεία δέσμη μέσων:

Διαρκής διπλωματική δραστηριοποίηση: επίσημα διαβήματα υψηλού επιπέδου και ανταλλαγές επιστολών με τις τοπικές αρχές (Αλγερία, Τυνησία, Σαουδική Αραβία), επισκέψεις υψηλού επιπέδου·

Αποφασιστική χρήση των κύριων διμερών συναντήσεων: Συνεδρίαση της Επιτροπής Σύνδεσης (Τυνησία), διάλογος στις διμερείς υποεπιτροπές εμπορίου (Τυνησία, Αίγυπτος), σειρά τεχνικών συνεδριάσεων (Αίγυπτος, Σαουδική Αραβία), εκπαιδευτικά ταξίδια στην ΕΕ (ΗΑΕ)·

Δράση συντονιζόμενη από την Επιτροπή και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ με κράτη μέλη, επιχειρήσεις της ΕΕ και, κατά περίπτωση, με τη συμμετοχή ομοϊδεατών εταίρων και τοπικών ενδιαφερόμενων μερών·

Επίμονη έγερση ζητημάτων στον ΠΟΕ: Επιτροπή έκδοσης αδειών εισαγωγής (Τυνησία), παρατηρήσεις στο πλαίσιο τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο, συνεργασία με άλλα μέλη του ΠΟΕ (Σαουδική Αραβία).

Γ. ΡΩΣΙΑ

Τα πολιτικά γεγονότα του 2014 επιβαρύνουν τις σχέσεις ΕΕ-Ρωσίας, περιλαμβανομένου του εμπορίου, όπου οι επαφές περιορίζονται στο τεχνικό επίπεδο και σε ανταλλαγές στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Η Επιτροπή εξακολουθεί να υπερασπίζεται τα συμφέροντα της ΕΕ με κάθε διαθέσιμο μέσο, μεταξύ άλλων μέσω των επιτροπών επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ και, ταυτόχρονα, συνεχίζει να αντιμετωπίζει τις εμπορικές διαφορές μέσω διμερών τεχνικών επαφών.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, το 2019 ήρθαν τα τρία εμπόδια για το εμπόριο:

- Το 2014 η Ρωσία είχε θέσει σε εφαρμογή **απαγόρευση των εξαγωγών που επηρέαζε τα ακατέργαστα δέρματα**. Το 2019 επιβλήθηκαν ποσοστώσεις εξαγωγών σε ορισμένες κατηγορίες **κορμών σημύδας**. Τα εν λόγω μέτρα περιέπλεξαν την πρόσβαση των

βιομηχανιών της ΕΕ σε βασικές πρώτες ύλες. Αφότου η Επιτροπή ήγειρε το ζήτημα επανειλημμένως στο Συμβούλιο Εμπορευματικών Συναλλαγών του ΠΟΕ, στην επιτροπή του ΠΟΕ για την πρόσβαση στην αγορά και διμερώς, η Ρωσία δεν ανανέωσε τα προσωρινά μέτρα, τα οποία έπαυσαν να ισχύουν το 2019.

- Η Ρωσία είχε θέσει σε εφαρμογή υψηλότερους **ειδικούς φόρους κατανάλωσης για τους ξένους οίνους**. Αφότου η Επιτροπή ήγειρε το ζήτημα επανειλημμένως στο Συμβούλιο Εμπορευματικών Συναλλαγών του ΠΟΕ, στην επιτροπή του ΠΟΕ για τη γεωργία και διμερώς, η Ρωσία θέσπισε μέτρο που εξίσωνε τον ειδικό φόρο κατανάλωσης για τους ξένους και τους εγχώριους οίνους, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2019. Η Επιτροπή εξακολουθεί να επαγρυπνεί ως προς το κατά πόσον ο παράλληλος νέος μηχανισμός επιστροφής των ειδικών φόρων κατανάλωσης δεν θέτει αδικαιολόγητα σε μειονεκτική θέση τους εισαγόμενους οίνους και, ως εκ τούτου, ακυρώνει τα οφέλη από την εξίσωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης.

Παρότι τα εν λόγω τρία εμπόδια ήρθαν το 2019, η συνολική εμπορική σχέση με τη Ρωσία παραμένει προβληματική, περιλαμβανομένων νέων πηγών ανησυχίας (βλέπε πλαίσιο 8).

Πλαίσιο 8 — Ιστορικό για τη Ρωσία — νέες ανησυχίες για μέτρα οριζόντιου χαρακτήρα

Το 2019 η Ρωσία συνέχισε να αποτελεί τον τέταρτο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ. Η πολιτική υποκατάστασης των εισαγωγών που ανέπτυξε σταδιακά η Ρωσία από το 2012 συνέπεσε σε μεγάλο βαθμό με την προσχώρηση της Ρωσίας στον ΠΟΕ. Η Ρωσία, αντί να καταβάλλει επίμονες προσπάθειες προς την κατεύθυνση της απελευθέρωσης, εφαρμόζει σταδιακά πολλά μέτρα που ευνοούν τα εγχώρια προϊόντα και υπηρεσίες έναντι των ξένων και παρέχουν κίνητρα στις ξένες εταιρείες ώστε να εγκαταστήσουν την παραγωγή τους στη Ρωσία. Τα σχετικά μέτρα συχνά αντιβαίνουν στο πνεύμα και/ή το γράμμα των κανόνων του ΠΟΕ και καθίστανται η αιτία πολλών εμπορικών διαφορών. Οι κυρώσεις της ΕΕ και οι κυρώσεις αντίμετρα της Ρωσίας έχουν επίσης (περιορισμένες) επιπτώσεις στο εμπόριο.

Μια νέα μεταρρύθμιση των δημόσιων συμβάσεων είναι σε εξέλιξη, με σαφή στόχο την αύξηση του μεριδίου των ρωσικών αγαθών και υπηρεσιών στις προμήθειες όχι μόνο των κρατικών φορέων αλλά και των δημόσιων επιχειρήσεων. Πρόκειται για σημαντικό λόγο ανησυχίας για βασικούς εξαγωγικούς κλάδους της ΕΕ όπως τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα, τα μηχανήματα ή τα μηχανοκίνητα οχήματα, και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις για να διασφαλίσει ότι τα μέτρα ευθυγραμμίζονται με τις δεσμεύσεις της Ρωσίας στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Η προοπτική νέων νομοθετικών πρωτοβουλιών στον τομέα της αποκλειστικής ταυτοποίησης, της ανίχνευσης και του εντοπισμού για πολλές κατηγορίες αγαθών αποτελούν επίσης πολύ σημαντική πηγή ανησυχίας και αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής εκ μέρους της Επιτροπής.

Δ. ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ

Το 2019 ήρθαν δύο εμπόδια στη Νότια Κορέα: ένα πλήρως, για τα καλλυντικά προϊόντα, και το δεύτερο εν μέρει, για το βόειο κρέας.

Η Εθνική Πυροσβεστική Υπηρεσία της Κορέας ήθελε να ταξινομήσει τα περισσότερα καλλυντικά προϊόντα ως επικίνδυνα, με αποτέλεσμα αυστηρές απαιτήσεις αποθήκευσης και διανομής, τις οποίες ο κλάδος θεώρησε μη ρεαλιστικές. Το ζήτημα εγέρθηκε κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής εμπορίου αγαθών ΕΕ-Κορέας και τον Φεβρουάριο του 2019 η Κορέα απέκλεισε τα καλλυντικά προϊόντα από το πεδίο εφαρμογής.

Παρότι η Νότια Κορέα δεν εισάγει βόειο κρέας και άλλα προϊόντα από κράτη μέλη της ΕΕ λόγω των σχετικών με τη ΣΕΒ **περιορισμών**, επέτρεψε, εντούτοις, εκ νέου τις εισαγωγές από άλλες χώρες που έχουν το ίδιο καθεστώς στον ΟΙΕ με αυτό της ΕΕ. Τα αδικαιολόγητα μέτρα της Κορέας που δημιουργούν διακρίσεις συζητήθηκαν με την Κορέα στο πλαίσιο πολλών διμερών

συναντήσεων σε διαφορετικά επίπεδα, καθώς και στη γενική συνεδρίαση της επιτροπής υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας του ΠΟΕ. Το 2019 εγκρίθηκαν οι εισαγωγές από τη Δανία και τις Κάτω Χώρες, αίροντας εν μέρει το εμπόδιο. Ωστόσο, οι εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη εξακολουθούν να μην επιτρέπονται και η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να άρει σύντομα αυτό το αδικαιολόγητο εμπόδιο που δημιουργεί διακρίσεις.

Ε. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Το 2019 ήρθαν με επιτυχία δύο εμπόδια στην Αυστραλία που σχετίζονταν με τα καλλυντικά προϊόντα και τα πρότυπα δοκιμών χάλυβα.

Η Αυστραλία σκόπευε να προβεί σε τροποποιήσεις του νομοσχεδίου του 2017 για τα χημικά προϊόντα αναφορικά με τις **δοκιμές για νέα χημικά συστατικά στα καλλυντικά προϊόντα**. Η αντιπροσωπεία της ΕΕ έστειλε επιστολή στις αυστραλιανές αρχές στην οποία τόνιζε τη σημασία της διασφάλισης της ευθυγράμμισης των νομικών πλαισίων της Αυστραλίας και της ΕΕ. Ο νόμος για τα βιομηχανικά χημικά προϊόντα του 2019 ψηφίστηκε τον Μάρτιο του 2019 και συνάδει με την πρακτική της ΕΕ.

Ο «Standards Australia» (ο αναγνωρισμένος εθνικός οργανισμός τυποποίησης) ξεκίνησε διαβούλευση σχετικά με τέσσερα σχέδια προτύπων για δοκιμές χάλυβα προτείνοντας την πιθανή παρέκκλιση από τις απαιτήσεις δοκιμών ISO και την υιοθέτηση του αυστραλιανού προτύπου. Το ζήτημα εγέρθηκε στο πλαίσιο των διαλόγων εμπορικών εταίρων ΕΕ-Αυστραλίας. Τον Δεκέμβριο του 2019, η διαδικασία εκπόνησης του ISO 17607 εγκαταλείφθηκε.

ΣΤ. ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΗΡΘΗΣΑΝ

Στις προηγούμενες ενότητες της παρούσας έκθεσης, αναλύσαμε τις εμπορικές ροές που συνδέονται με τα εμπόδια τα οποία ήρθαν το 2019 (βλέπε πλαίσιο 3).

Επιπλέον, στην έκθεση περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα μιας πιο λεπτομερούς ανάλυσης που βασίζεται σε οικονομετρική αξιολόγηση της αύξησης των εξαγωγών της ΕΕ προς χώρες εταίρους που έχουν επιβάλει εμπόδιο, μετά την άρση του εμποδίου. Προς τον σκοπό αυτόν, χρησιμοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης για την ποσοτικοποίηση του αντικτύπου¹⁸.

Το αποτέλεσμα της εν λόγω οικονομετρικής ανάλυσης ενδέχεται να μην καταδεικνύει τον πλήρη αντίκτυπο της στρατηγικής για την πρόσβαση στην αγορά, δεδομένου ότι η μεθοδολογία δεν μας επιτρέπει να συμπεριλάβουμε σύνθετα εμπόδια οριζόντιου χαρακτήρα που επηρεάζουν αγαθά, ούτε εμπόδια που δεν αφορούν αγαθά (για παράδειγμα, υπηρεσίες, δημόσιες συμβάσεις, επενδύσεις ή δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας) και τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα ποικιλία προϊόντων μέσω των εμπορικών και επενδυτικών ροών.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι κατά μέσο όρο η άρση αυτού του υποσυνόλου εμποδίων¹⁹ είχε απτά οφέλη για τους εξαγωγείς της ΕΕ. Οι εκτιμήσεις καταδεικνύουν μέση αύξηση των εξαγωγών κατά περίπου 60 % μετά την άρση των εμποδίων. Σε όρους αξίας, αυτό σημαίνει ότι η άρση των

¹⁸ Συγκεκριμένα, υιοθετήθηκε η μεθοδολογία της διαφοράς επί της διαφοράς (Difference-in-Difference) και αναλύθηκε ο αντίκτυπος στις εμπορικές ροές μόνο μεταξύ της ΕΕ και των χωρών που είχαν επιβάλει το εμπόδιο στα συγκεκριμένα προϊόντα σε σύγκριση με αντίστροφο σενάριο (οι εξαγωγές της ΕΕ προς τον υπόλοιπο κόσμο, εξαιρουμένης της χώρας που εφάρμοζε το εμπόδιο).

¹⁹ Η ανάλυση περιλαμβάνει εκατό εμπόδια που ήρθαν μεταξύ 2014 και 2018. Η ανάλυση δεν καλύπτει τα εμπόδια που ήρθαν το 2019, δεδομένου ότι απαιτείται τουλάχιστον ένα πλήρες έτος δεδομένων μετά την άρση των εμποδίων για να διαπιστωθεί ο αντίκτυπος επί των εμπορικών συναλλαγών.

εμποδίων κατά το χρονικό διάστημα 2014-2018 είχε ως αποτέλεσμα επιπλέον εξαγωγές αξίας περίπου 8 δισ. EUR για τις επιχειρήσεις της ΕΕ το 2019. Το εν λόγω ποσό εμπίπτει στην ίδια τάξη μεγέθους με τα οφέλη από την κατάργηση των εμπορικών εμποδίων τα προηγούμενα έτη και είναι συγκρίσιμο με την αναμενόμενη αύξηση των εξαγωγών της ΕΕ που προκύπτουν από ορισμένες από τις εμπορικές συμφωνίες μας.

VI. ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Η ΕΕ και οι Ηνωμένες Πολιτείες αποτελούν αμοιβαία τον πλέον σημαντικό εμπορικό και επενδυτικό εταίρο, δεδομένης της ιστορικής τους δέσμευσης για ανοικτές αγορές και καθότι αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη και βαθύτερη διμερή οικονομική σχέση στον κόσμο. Οι δασμοί της ΕΕ και των ΗΠΑ είναι χαμηλοί (κατά μέσο όρο 3 % ή λιγότερο) και οι αγορές υπηρεσιών μας είναι συγκριτικά ανοιχτές. Οι αλυσίδες εφοδιασμού των εταιρειών της ΕΕ και των ΗΠΑ είναι πραγματικά διατλαντικές. Επίσης, οι παγκόσμιες προκλήσεις αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά μόνο όταν οι ΗΠΑ και η ΕΕ συνεργάζονται. Ωστόσο, η σχέση αυτή αντιμετωπίζει πλέον ένα σύνολο νέων προκλήσεων.

Το 2019 οι εμπορικές εντάσεις αυξήθηκαν μετά την επιβολή από τις ΗΠΑ δασμών σε αγαθά της ΕΕ αξίας 7,5 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, αφότου ο ΠΟΕ εξέδωσε απόφαση υπέρ των ΗΠΑ στην υπόθεση της Airbus. Η Επιτροπή εξέφρασε τη λύπη της για την απόφαση των ΗΠΑ να προβούν στην επιβολή δασμών, δεδομένου ότι είχε υποβάλει πρόταση επίλυσης της διαφοράς σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΠΟΕ. Η Επιτροπή υπενθύμισε επίσης στις ΗΠΑ ότι η απόφασή της να επιβάλει δασμούς αναγκάζει κατ' ουσίαν την ΕΕ να κάνει χρήση των δικαιωμάτων της αντιποίνων όταν ο μεσολαβητής του ΠΟΕ θα εκδώσει τη διαιτητική απόφαση για την Boeing στην παράλληλη υπόθεση αργότερα το 2020.

Αναφορικά με τους δασμούς κατά των επιδοτήσεων και τους δασμούς αντιντάμπινγκ που επέβαλαν οι ΗΠΑ επί των ώριμων ελιών από την Ισπανία, οι διαβουλεύσεις του ΠΟΕ έλαβαν χώρα τον Μάρτιο του 2019 χωρίς, ωστόσο, να επιλύσουν τη διαφορά και, ως εκ τούτου, η ΕΕ ζήτησε τον Μάιο του 2019 τη σύσταση επιτροπής. Οι δασμοί εφαρμόζονται από την 1η Αυγούστου 2018 και στερούν από τις ισπανικές εταιρείες την πρόσβαση στην αγορά των ΗΠΑ.

Όσον αφορά τις θετικές εξελίξεις, ορισμένες εντάσεις που δημιούργησε η έρευνα των ΗΠΑ σχετικά με την πτυχή εθνικής ασφάλειας των εισαγωγών αυτοκινήτων και ανταλλακτικών αυτοκινήτων εκτονώθηκαν όταν η προθεσμία της 13ης Νοεμβρίου 2019 για τη λήψη μέτρων από τις ΗΠΑ παρήλθε χωρίς επίσημη απόφαση του Προέδρου. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να επαγρυπνεί επί του θέματος, καθώς η ΕΕ απορρίπτει την ιδέα ότι το εμπόριο επιβατικών οχημάτων από την ΕΕ συνιστά απειλή κατά της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ.

Από την άλλη πλευρά, το διατλαντικό εμπόριο συνέχισε να υφίσταται πιέσεις λόγω της επιβολής εκ μέρους των ΗΠΑ τον Ιούνιο του 2018 δασμών επί του χάλυβα και του αλουμινίου της ΕΕ για εικαζόμενους λόγους εθνικής ασφάλειας. Η ΕΕ ενέκρινε εξισορροπητικούς δασμούς επί των εξαγωγών των ΗΠΑ προς την ΕΕ, τους οποίους προσφέρθηκε να ανακαλέσει μόλις οι ΗΠΑ μπορέσουν να άρουν τους δασμούς τους. Τον Ιανουάριο του 2020 οι ΗΠΑ επέκτειναν τους δασμούς επί του χάλυβα και του αλουμινίου σε ορισμένα παράγωγα προϊόντα· η ΕΕ αντέδρασε τον Απρίλιο του 2020 επιβάλλοντας μέτρα επανεξισορρόπησης σε τρία προϊόντα των ΗΠΑ (ορισμένα είδη αναπτήρων, ορισμένα είδη διακοσμητικών εξαρτημάτων για έπιπλα και αμαξώματα, και τραπουλόχαρτα). Η Επιτροπή σημειώνει ότι παρόμοιοι δασμοί που επέβαλαν οι ΗΠΑ σε εταίρους όπως το Μεξικό και ο Καναδάς αποσύρθηκαν στη διάρκεια του 2019 από τις ΗΠΑ.

Η Επιτροπή εξέφρασε επίσης τη λύπη της για τη διάλυση του δευτεροβάθμιου οργάνου επιλύσεως διαφορών του ΠΟΕ στις 11 Δεκεμβρίου 2019, η οποία οφειλόταν κατ' ουσίαν στη συνεχιζόμενη αντίθεση των ΗΠΑ στον εκ νέου διορισμό των μελών της. Επίσης, σημείωσε ότι το συγκεκριμένο γεγονός αποτελούσε ιδιαίτερα σοβαρό πλήγμα στο διεθνές εμπορικό σύστημα που βασίζεται σε κανόνες και στη θεμελιώδη ισορροπία των δεσμεύσεων που αποδέχτηκαν τα μέλη του ΠΟΕ στο τέλος του Γύρου της Ουρουγουάης. Η ΕΕ συμμερίζεται την άποψη των ΗΠΑ ότι το σύστημα του ΠΟΕ χρήζει εκ βάθρων και επείγουσας μεταρρύθμισης και πρότεινε φέτος μεταβατική δευτεροβάθμια ρύθμιση σε εκείνους τους εταίρους που είναι πρόθυμοι να συνεχίσουν να επιλύουν διαφορές του ΠΟΕ στο πλαίσιο μιας δεσμευτικής και ανεξάρτητης διαδικασίας με δυνατότητα προσφυγής σε δεύτερο βαθμό.

Η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί για δύο επιμέρους διατάξεις του αμερικανικού νόμου για τις φορολογικές περικοπές και την απασχόληση του 2017, τον φόρο για τη διάβρωση της

φορολογικής βάσης και κατά της κατάχρησης (Base Erosion and Anti-abuse Tax-BEAT), ο οποίος περιέχει ορισμένες πτυχές που ευνοούν τις διακρίσεις, και την έκπτωση για το άυλο εισόδημα που πραγματοποιείται στο εξωτερικό (Deduction for Foreign Derived Intangible Income-FDII), η οποία μπορεί να συνιστά απαγορευμένη επιδότηση. Το 2019 η αμερικανική κυβέρνηση θέσπισε εφαρμοστικούς κανόνες για αμφότερες τις διατάξεις.

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις διμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες που υπέγραψαν οι ΗΠΑ με τρίτες χώρες κατά τη διάρκεια του 2019. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω συμφωνίες εγείρουν διάφορες ανησυχίες όσον αφορά τον σεβασμό της πολυμέρειας και των παγκόσμιων κανόνων ελεύθερων εμπορικών συναλλαγών. Πρώτον, η Επιτροπή αμφιβάλλει κατά πόσον η περιορισμένη συμφωνία που επιτεύχθηκε μεταξύ των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας για τη γεωργία και το ψηφιακό εμπόριο τον Σεπτέμβριο του 2019 πληροί τα πρότυπα του ΠΟΕ για τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών. Δεύτερον, η Επιτροπή ανησυχεί για το ότι οι περιοριστικοί κανόνες καταγωγής για τα αυτοκίνητα και τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων που περιλαμβάνονται στη συμφωνία ΗΠΑ-Μεξικού-Καναδά μπορούν να οδηγήσουν σε εκτροπή των εμπορικών και επενδυτικών ροών που θα επηρεάσει αρνητικά τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού και θα αυξήσει το κόστος για τους παραγωγούς και τους πελάτες. Τρίτον, η Επιτροπή ανησυχεί για την εμπορική συμφωνία «πρώτου σταδίου» που συνήφθη μεταξύ των ΗΠΑ και του Καναδά τον Δεκέμβριο του 2019, ιδίως δε για τις μεγάλες υποχρεώσεις αγοράς που περιλαμβάνονται σ' αυτήν και οι οποίες δεν συνάδουν με τις αρχές της ελεύθερης αγοράς και τις υποχρεώσεις περί αποφυγής των διακρίσεων του ΠΟΕ.

Η Επιτροπή ανησυχεί για τον τελικό κανόνα που δημοσίευσε το Υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ (DOC) στις 3 Φεβρουαρίου 2020 που ορίζει ότι το Υπουργείο Εμπορίου δύναται να θεωρήσει την υποτίμηση του νομίματος ξένης χώρας ως αντισταθμισιμη επιδότηση για τους σκοπούς των διαδικασιών για τους αντισταθμιστικούς δασμούς (CVD) των ΗΠΑ. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την εφαρμογή του κανόνα για να διασφαλίσει ότι νομίματα ελεύθερης διακύμανσης, όπως το ευρώ, δεν θα εμπλακούν αδικαιολόγητα στις διαδικασίες για τους αντισταθμιστικούς δασμούς των ΗΠΑ. Η Επιτροπή ανησυχεί εξίσου για την πρωτοβουλία έρευνας αντιντάμπινγκ και CVD που δρομολόγησε το Υπουργείο Εμπορίου στις 9 Ιανουαρίου 2020 όσον αφορά τις εισαγωγές τροχίλων απόληξης ρευστού (fluid end blocks) από σφυρήλατο χάλυβα από τη Γερμανία και την Ιταλία. Οι έρευνες του Υπουργείου Εμπορίου αφορούν διάφορες εικαζόμενες επιδοτήσεις της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης για πρώτη φορά της δωρεάν κατανομής δικαιωμάτων βάσει του συστήματος εμπορίας εκπομπών (ΣΕΕ) της ΕΕ, ως αντισταθμιστικών επιδοτήσεων. Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει τις εν λόγω διαδικασίες προκειμένου να διασφαλίσει ότι δεν αμφισβητείται η αρχή του ΣΕΕ.

Τον Μάιο του 2019 οι ΗΠΑ ενεργοποίησαν τον τίτλο III του νόμου Helms-Burton²⁰ και άνοιξαν τον δρόμο για αγωγές βάσει του τίτλου IV, κατά παράβαση της συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ του 1998. Η κυβέρνηση άρχισε να καταθέτει αγωγές κατά διοικητικών στελεχών εταιρειών της ΕΕ. Η ΕΕ επαναλαμβάνει την έντονη αντίθεσή της στην εξωεδαφική εφαρμογή μέτρων των ΗΠΑ βάσει των τίτλων III και IV του νόμου —όπως η άρνηση των ΗΠΑ να μην επιτρέψουν την είσοδο σε εκπροσώπους εταιρειών της ΕΕ— τα οποία αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο.

Τέλος, η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την εξέλιξη των ερευνών που δρομολογήθηκαν τον Ιούλιο του 2019 από τις ΗΠΑ σε σχέση με τον γαλλικό φόρο ψηφιακών υπηρεσιών βάσει του άρθρου 301 του νόμου για τις εμπορικές συμφωνίες του 1974. Εκτός από τη γενική ανησυχία της σχετικά με τη χρήση μονομερών προσεγγίσεων που δεν συνάδουν με το πολυμερές σύστημα εμπορικών συναλλαγών βάσει κανόνων, η Επιτροπή θεωρεί ότι κάθε εμπορικό μέτρο θα πρέπει να

²⁰ Ο νόμος για την ελευθερία και τη δημοκρατική αλληλεγγύη προς την Κούβα (Libertad) του 1996 (Helms-Burton Act) είναι ομοσπονδιακός νόμος των ΗΠΑ που ενισχύει το εμπάργκο των ΗΠΑ κατά της Κούβας διά της διεύρυνσης της εδαφικής εφαρμογής του αρχικού εμπάργκο ώστε να εφαρμόζεται και για τις ξένες εταιρείες που συναλλάσσονται εμπορικά με την Κούβα.

ανασταλεί προκειμένου να μπορέσει να ολοκληρωθεί επιτυχώς η διαδικασία του ΟΟΣΑ για έναν παγκόσμιο φόρο ψηφιακών υπηρεσιών.

Σε αυτό το δύσκολο περιβάλλον, η Επιτροπή έχει δεσμευτεί πλήρως ότι θα συνεργαστεί με τις ΗΠΑ επί ενός θετικού θεματολογίου με σκοπό τη διευκόλυνση του εμπορίου και των επενδύσεων, την εξάλειψη της περιττής γραφειοκρατίας και την εις βάθος μεταρρύθμιση του συστήματος του ΠΟΕ. Το ζήτημα της ρυθμιστικής συνεργασίας της ΕΕ με τις ΗΠΑ είναι σήμερα πιο επιτακτικό από ποτέ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα έκθεση παρέχει μια γενική επισκόπηση των εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις που επηρεάζουν άμεσα τις επιχειρήσεις της ΕΕ, όπως έχουν αναφερθεί και αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της ενισχυμένης εταιρικής σχέσης της ΕΕ για την πρόσβαση στην αγορά μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και των επιχειρήσεων της ΕΕ.

Το 2019 ο συνολικός αριθμός εμποδίων συνέχισε να αυξάνεται, γεγονός που αποτελεί ένδειξη ότι ο προστατευτισμός έχει αποκτήσει πλέον βαθιές ρίζες στις εμπορικές σχέσεις με πολλούς εταίρους. Τα 438 ενεργά εμπόδια που ήταν καταγεγραμμένα στη βάση δεδομένων της ΕΕ για την πρόσβαση στην αγορά στα τέλη του 2019 συνιστούν ένα ποιοτικά διαφορετικό εμπορικό πλαίσιο, το οποίο απαιτεί αλλαγή πλεύσης ως προς τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ επιδιώκει και υπερασπίζεται τα νόμιμα συμφέροντά της.

Οι εμπορικές ροές της ΕΕ-27 που επηρεάστηκαν από τα 43 νέα εμπόδια το 2019 εκτιμάται ότι αγγίζουν τα 35,1 δισ. EUR, παρεμποδίζοντας πρωτίστως τους τομείς των ΤΠΕ, της αυτοκινητοβιομηχανίας και των ηλεκτρονικών ειδών. Οι εν λόγω τομείς ιδιαίτερα στρατηγικού χαρακτήρα σχετίζονταν με την τεχνολογική αυτοδυναμία της ΕΕ.

Η δράση της ΕΕ για την άρση των εμποδίων ήταν επιτυχής, καθώς το 2019 ήρθαν 40 εμπόδια. Η λεπτομερής οικονομετρική ανάλυση δείχνει ότι το έργο της άρσης των εμποδίων είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των εξαγωγών των εταιρειών της ΕΕ κατά τουλάχιστον 8 δισ. EUR, αριθμό συγκρίσιμο με τα οφέλη ορισμένων από τις ΣΕΣ μας.

Ταυτόχρονα, τα σημαντικότερα επιτεύγματα σημειώθηκαν στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής, ενώ η άρση βασικών εμποδίων στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες αποδείχθηκε πιο δύσκολη. Αυτό απαιτεί την αναδιαμόρφωση της προσέγγισης της ΕΕ ώστε να διασφαλιστεί η άρση των εμποδίων, η επιβολή και η εφαρμογή.

Σημαντικά στοιχεία αναδείχθηκαν και από γεωγραφική άποψη. Το 2019 η **Κίνα** κατέλαβε και πάλι την πρώτη θέση με τον μεγαλύτερο συνολικό αριθμό εμποδίων (38). Και παρότι ήρθαν δύο εμπόδια στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής, προστέθηκαν τέσσερα νέα εμπόδια με πολύ σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο σε στρατηγικούς τομείς (δεδομένα, κυβερνοασφάλεια, τηλεπικοινωνίες). Η περιοχή της **Μεσογείου & της Μέσης Ανατολής** αντιπροσωπεύει το ήμισυ σχεδόν του συνόλου των νέων εμποδίων που καταγράφηκαν το 2019, επαληθεύοντας, δυστυχώς, τους φόβους ενός ολοένα και πιο επιθετικού προστατευτισμού στη συγκεκριμένη περιοχή του κόσμου. Η κατάσταση στη **Ρωσία** παρέμεινε δύσκολη, ενώ ήρθαν τρία εμπόδια. Τα νέα και τα αρθέντα εμπόδια στην **Αυστραλία** και τη **Νότια Κορέα** συνέβαλαν στην καταγραφή του 2019 και αντιπροσώπευαν υπολογίσιμο μερίδιο των εμπορικών ροών της ΕΕ που δυνητικά επηρεάστηκαν.

Τέλος, μετά από τη μεγάλη αύξηση των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά το 2018, η κατάσταση στις **Ηνωμένες Πολιτείες** δεν βελτιώθηκε το 2019. Παρότι δεν ήρθε κανένα εμπόδιο το 2019, συνεχίζουμε τις ολοκληρωμένες προσπάθειές μας.

Όπως καταδεικνύεται στην παρούσα έκθεση, φαίνεται να σημειώνεται αλλαγή πλεύσης, με τον προστατευτισμό να αποκτά βαθιές ρίζες στις εμπορικές σχέσεις, τα εμπόδια να επηρεάζουν τομείς που βρίσκονται στο πυρήνα της τεχνολογικής αυτοδυναμίας της ΕΕ, αυξανόμενες προκλήσεις όσον αφορά την αντιμετώπιση των εμποδίων στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, και εμπόδια να εξαπλώνονται σε συγκεκριμένες περιοχές εν είδει μεταδοτικού φαινομένου. Απαιτείται νέα προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την προάσπιση των συμφερόντων μας καθώς διεκδικούμε τα δικαιώματά μας σε ένα ολοένα και πιο πολωμένο και αβέβαιο περιβάλλον εμπορικών συναλλαγών.